

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20
ДИНАРА
1952

Година XX — Број 354
Субота, 11 октобар 1958

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

ФЛАШ ГОРДОН

ГРЕБИТО
ОТКАЖУЈУ
КЕ СЕ
С НОВИМ
ДВА БАНДИТА
ПОКУШАЈУ
ДА
ПОБЕДНО
ИСПРЕД
ПЛАМЕНЕ
ЛОПТЕ
КОЈА
ИХ
У ОТОРУ
ПРОГОНИ!

ГЛЕДАЈТЕ! ПРОМЕ- ТА ЛОПТА ПРО- НЕЊЕ
НИЛИ СУ ПРАВАЦ. ПОНИ ЊИ- ЈОЈ ПО-
ДЛИ ЈЕ И ОНА ХОВ НОВАЦ! БЕЖИ!

УЖАС! САД СЕ БЕЖИ- БАЦИТЕ
ПРЕШЛА УПУТИ- МО! САВ НО-
ЈЕ ПРЕ- ЛА ОВА- ВАЦ! ПРО-
КО ЊИХ! МО! МО! КЛЕТ ЈЕ!

ПЛАМЕНА ХОКЕ БАЦИ-
ЛОПТА ИДЕ НА НАШ НОВАЦ! ТЕ ГА!
ТЕ! БЕЖИ-
ТЕ!

УЕО! А МИ? НЕ...
ОДВЕЖИТЕ ПОГИ-
НАС! НАС! ЧУЉУ!

ОСТАВИЛИ А ЕВО, МАМА
СУ СВОЈ НО- ДОЛАЗИ ДА
ВАЦ ОБУДА ГА ПОКУ-
ОКО НАД! ПИ!

ТАКО ОМО ЈОЈ ТАКО
НА ПУТУ СМОЖДАЋЕ
НАД!

НЕ ПОМАЖЕ... ФЛАШЕ... ОВРШЕ-
СУВИШЕ СУ УО- НО ЈЕ О НАМА!
ПАЧЕ У ЗЕ- НИ ЖИВЕ ДУШЕ
МЛУ! ДА НАМ ПО-
МОГНЕ!

ИПАК, ДВА ОВЕДОКА СТРАШНЕ ПАНИ-
КЕ НИСУ НАПУСТИЛА МЕСТО ДОГАЂА-
ДА. ВЕК...

ЕВО БИЛЕ! И ЈА САМ ЈЕДНУ,
НАКЊИО САМ ПУНУ АРМОНЕ! САД
КЕДУ БА- ЦЕНОГ БРЗО...
НОВАЦА!

ПУНЕ СУ ПА- БРЗО,
РА... ВЕРУ- БИЛЕ!
ЈЕМ ДА КЕ БРЗО!
ДЕЈСТВО- ВАТИ!

ТИ КЕШ ОДМАХ
ЗА МНОМ, БИЛЕ!
АРМОНЕ!

ЕВО ЈЕ... САМО ШТО
НИЈЕ СТИГЛА ДО ЊИХ...
АКО ОВО НЕ УСПЕ...

У овом броју:

- ВАЛТАЗАР БОГИ-ШИЋ
- ДВОСТРУКИ ЖИВОТ ЈЕДНЕ ГУСКЕ
- КАЛЕВАЛА
- И МНОГЕ ДРУГЕ ЗАНИМЉИВОСТИ
- СТРИПОВИ:

Бви челик, Паја, Мики, Флаш Гордон, Бим и Бум, Светлост у шуми, Попл и Плутон.

Није била празна

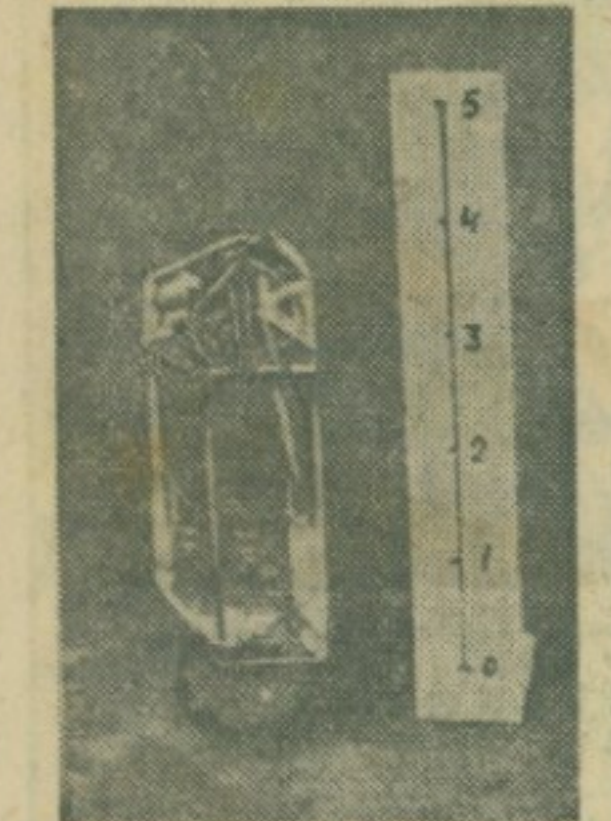
Енглес Џон Кортни купио је за свега пола фунте јаку блин дирану касу, која је имала само један недостатак — нико је није могао отворити. Пошто се неко време узалуд мучио с њом, а верујући да је празна, Кортни ју је продао за фунту и по. Нови купац, пошто је и сам испробао све комбинације, такође ју је препродао. Каса

је тако „лашла“ од руке до руке, док се последњем купцу, неком Френку Оксфорду, то није досадило па је дао да се обије. Чекало га је пријатно изненађење: у каси се налазило накита у вредности од 90.000 фунти. Може се замислити како су се осећали Џон Кортни и сви доцнији сопственици касе кад су сазнали за ово.

ДИЈАМАНТ «ШАХ»

На слици видимо — копију познатог дијаманта „Шах“ који је начињен од дивног кристала. Историја овог познатог дијаманта исписана је на његовим странима: пронађен је пре пет стотина година у долини реке Голконде у Централној Индији. Први напис од 1591 говори да га је поседовао један кнез из Индије. Доцније

је био власништво монголског кана Цехана који је покорио индиску земљу и узео и дијамант. Нови напис се појавио на њему после сто година када је персијски шах Надир уништио Делхи.

Дијамант „Шах“ је доспео у Русију 1892 године и отада се тамо стално налази. Њега је до нела специјална делегација из Персије да би „умилостивила цара“ после убиства извршеног у Техерану над руским писцем Грибоједовом.

Чудан човек гудна писма шаље

Често се људи жале да због непрецизности појединих прописа и уредаба доживљају разне мање или веће, негодности. Вероватно је и Енглес Рејналд Бреј имао непријатна с таквим „шупљинама“ у разним уредабама кад се одлучио да искористи сличне непрецизности и да поштанској служби у Енглеској приреди низ шала које су поштарима вадале приличне главобоље. Наиме, у енглеским поштанским прописима није довољно детаљно означено шта се све може употребити као коверат за писмо. Зато је Бреј једног дана однео на пошту писмо које је, уместо у папирни коверат, ставио у препарирану и лепо углачану лобању једног зеца. Адресу је написао на челу и крај ње залепио прописну марку. Пошто није могао да нађе никакав законски изговор да одбије овај необични коверат, поштански службеник био је приморан да га прими и упуту на означену адресу. Како ни материјал на коме се писма могу писати није прописана нигде одређен нити ограничен, Бреј је жервирао поштаре доносићи им из дана у дан најчуднија писма — написана на шестирима, домаћим шпеллама, на кромпиру исецканом у листиће, па чак и на кексу. Најзад је и он доживео неуспех кад је једног дана однео да преда писмо исписано на цигарети. Није знао да је, неким случајем вероватно, поштанским прописима забрањено да се цигарете употребљавају као материјал за писање писма.

Педесет дана непрекидно у ваздуху

Два пилота, Цим Хејт и Бил Буркхарт, тукли су светски рекорд у трајању лета за лаке авионе оставши у ваздуху непрекидно 50 дана. Досадашњи рекорд, постављен 1949 године, износио је 47 дана.

Ша би се снабдели бензином и електрицитетом једанпут дневно, ови ваздушни маратонци стварали су се на свега три метра од земље и, летећи брзином од 110 километара на час, бацали најлонски конопцац на камион који се испод њих кретао истом брзином. Људи на камиону увезали су покривне ствари, а они су их онда изваљали.

Кад су се најзад спустили на аеродром у Даласу, Хејт и Буркхарт осећали су се свесним доброг; једино су ч почетку с муком ходали, што није чудо после 1200 часова седења у тесној кабини једномоторног авиона.

Ф

ински народни еп Калевала укљива у светској књижевности угледа који се може упоредити са оним наших народних песама. Еп је уствари збирка народних песама насталих у прадавна времена; средњом прошлог века прикупљено их је, средно и од њих начинио један спев Елиас Ленрот, фински Вук Караџић.

Осим своје чисто уметничке вредности, Калевала има велики значај и за проучавање живота финског народа, његове психологије, језика и веровања. Главна личност у спеву овог далеког северног народа јесте мудри певач Вејнемејнен који се сматра као митски предак Финнаца. Ту је и његов брат Илмарин, чудесни ковач, па јунаци Леминкајнен и Јукахајнен, чаробник Пелервојнен и разни богови, демони и друге митолошке личности.

„Кћи ваздуха“

По финском народном предању, ваздух је био „принцип ствари“, како би казали стари грчки мудраци јер је он постао и пре почетка света, а све друго створено је од њега. Кћи ваздуха, Илматар вековима је живела у ваздуху, лутајући по његовим просторима а кад јој је то досадило, спустила се у море. Пошто је читавих седам векова пливала по њему, највеће једна пловка која је тражила место на коме би свила гнездо, али га на пространој пучини не нађе. Видећи је, Илматар диже једно колено из воде и пловка мисли да је то острвце, слети на њега, начини гнездо и снесе у њега шест златних и једно гвоздено јаје. Пловка је лежала на јајима да би их изгледала, а трећег дана Илматар осети да је колено пече, трже ногу и јаја попадеше у море, разбеше се и потонуше. Али нису пропала. Од њих је постао овај наш видљиви свет. Од ширег дела јајета шотке, постаде земља, од врха неба, од жуманцета сунце, од беланцета Месец, а од осталих делова звезде и облаци. После дужице времена наједном сама Илматар поче стварати суву земљу и морске дубине, обале и заливе, морске стене и острва. Тек после родио се Вејнемејнен, као син Илматар и ветра, а још касније посредством других митолошких личности, створили се трава и дрвеће, птице и друге животиње. У једној крајој варијанти спева која је настала доцније, стоји да је ваздух постао сам од себе а од њега вода, од воде земља, па је из ње никло разно растлиње.

Снага музике певача и чаробника

Вејнемејнен је био певач и чаробник. Кад би он свирао у кући је звучало под, уадисали су стубови, кретала се пећ; у шуми би се јеле и борови са-

Калевала

украшен, али пошто би он служио за ратовање ковач га разлупа и баца натраг у огањ. Слично поступи са златорогом кравом и плугом. Најзад Илмарин дозвољава помоћ ветрове да му они расипају огањ, и тада се из њега појави „Сампо“. Ова чудесна направа умела је да меље брашно, дробе со, из ње је излазио новац, пружала је своје сопственику све што зажели.

Али Илмарин још не доби о-бећану награду. Као и у неким нашим народним песмама, он мора претходно да обави још неке послове, између осталог — да улови стару штучку која живи у водама Манале, царства мртвих и то без мреже или удлице. Пре њега је већ сто ловаца хватало ту страшну рибу, али се ниједан из лова није

вијали и гранама дотицали тле. Као чаробник он је умео да створи нове предмете и да једне претвара у друге. Тако је песмом омађујао Јукахајнена, свога такмаца у певању, па је његову капу претворио у облак, од рукавица начинио барско цвеће, а од његовог појаса Млечни пут на небу. Самог Јукахајнена својим чаролијама зардио је до појаса у благу, у које је овај све даље тонуо.

Али кад му овај обећа да ће му, ако га ослободи, дати своју сестру за жену, Вејнемејнен га ослобађа.

Илмарин је, по миту, био ковач, онај који је исковао небо, али тако већто да се нигде не примећује траг од чекића или клешта. Послан од свога брата Вејнемејнена одлази у Похјолу, мрачну и хладну земљу на северу, за чију је господарицу Лоухи требало да начини „Сампо“ једну чудесну направу. Као награду за то она ће му дати своју кћер за жену. Илмарин изабра место на стени где ће подићи ковачницу, начини мехове и огњиште и пошто је на њега ставио разне гвоzdене опреме и алатке доведе слуге да му расприрују ватру. После три дана, из огња изиђе лук, златан украшен сребром и бакарном дијалом али опак јер су њиме људи могли да буду убијани. Илмарин га баца у ватру и нагони слуге да и даље дувају. После извесног времена из огња изађе чамац, изванредно

вратио. Илмарин искова од жезла орла који је могао да лети са кљуном дугим сто хвата. Али ни риба на коју се ускоро устремио није била мала: леђа је имала као седам лађа. Штука хтеде да зграби Илмарина али је гвоzdени орао предухитри, ухвати је својим канцама дугим као пет коса, подиже је у ваздух и раскида на комаде.

Отпловио је у бакарном чуну

Пошто је Лоухи донео месо од штучке, Илмарин доби њену млаћу кћер. Ова га наравно од би. Ожалошћен и љут он сасмисли освету и заједно са братом и Леминкајнеом пође у Похјолу да отму „Сампо“. Када су стигли Вејнемејнен певајући и свирајући у кантеле (фински народни инструмент који је за Финце значајан као за нас гусле) зачара Лоухине људе и они се успавају. За то време три друга су узела чудесну направу, пренели је на своју лађу и отпловили. После три дана Леминкајнен замоли Вејнемејнена да запева, али овај не хтеде јер није време за весеље све док не стигну кући. Леминкајнен сам отпоче да пева својим промуклим и крештавим гласом. Од његовог певања поплаши се чапља одлете у Похјолу и својом дреком пробуди Лоухи и њене људе. Убрзо се откри да нема „Сампа“, те Лоухи пође у потеру за отмичарима. Кад ови угледаше њен брод претрпаше се али Вејнемејнен употреби своју моћ: створи у мору стену о коју брод гонилаца удари и наседа. Пошто је и Лоухи била чароб-

ница, она од старих коса и мотика начини страшне нокте и натаче их себи на прсте. Насукану лађу веза за себе и од њених бокова начини крила, а од крме реп. Претворивши се тако у птицу понесе своје људе под крилима па удари на Вејнемејнена и његове другове. Ови, уплашени, понудише да поделе „Сампо“ али кад Лоухи то одби Вејнемејнен уз крму са своје лађе и њоме стаде ударати крилато чудовиште. Успео је да га дотуче и оно паде, али управо на њихову лађу, тако да је накрени у „Сампо“ се свали у море разби у комаде, и тако га нико не доби.

Лоухи је стално смршљала освету. Једном, кад је Вејнемејнен дивно свирао и певао, Месец се спусти с неба и седе на брегу, а Сунце на врх бора да би га слушало. Ову прилику искористи Лоухи, ухвати Сунце и Месец, однесе их у своју земљу и сакри: Месец у стену а Сунце у челично брдо. Са Сунцем нестале и све ватре и светлости на земљи те наста бескрајна моћ. Људи су тражили Сунце, али га не беше. Ни сам Уко, бог неба, није га могао пронаћи. Илмарин тада од-

лучи да искује ново Сунце и нови Месец. Сунце је ковао од чистог сребра, а Месец од злата. Када их доврши, Илмарин диже Месец на врх бора, а Сунце на врх јеле, али ни Месец ни Сунце не засијаше.

Онда он поче поново да кује. Дознавши за њихову намеру да ослободи Сунце и Месец, Лоухи се претвори у јастреба и одлете у ковачницу да види шта се тамо ради. Када од Илмарина дозна да кује ланце којима хоће господарицу Похјолу да везе за подножје камене горе, она поплашена одлете у своју земљу и пусти Сунце и Месец. Тако их људи опет угледаше на њиховом уобичајеном месту на небу.

Кад су подвизи Вејнемејнена били завршени, он начини бакарни лук и на њему отплови до места где се небо саставља са Земљом. Никада се више није вратио. Оставио је само своје песме Финцима, својој деци.

КУРС ЈЕЗИКА ЗА ПАПАГАЈЕ

Према најновијим статистикама у Њујорку има преко 200.000 папагаја. Сада се једна телевизијска компанија сетила да за оне папагаје који не „говоре“ течно отвори курсеве енглеског језика. На њима ове брбљиве птице треба на науче

да се правилно „изражавају“ и да се одвијају од непристојних речи уколико су их некад раније биле научиле. Засад раде два курса, али уколико резултати буду задовољавајући а прилив „кандидата“ велик отвориће се још неколико.

ИЗУМ КОЈИМ СЕ «ВИДИ» И ИЗА ОКА

Уз помоћ ултразвука лекари данас могу добити јасну слику обољења и на оним местима која досад нису била приступачна ни реиндгенским зрацима. Обољењима ока досад су лекари само нагађали. Међутим, сада високофреквентни таласи ултразвука допиру и тамо где светлост и X-зраци нису могли — изнели су лекари њујоршког Медицинског факултета на са станку Америчког лекарског друштва у Сан Франциску. Нови систем функционише на овај начин: емитувани звук високе фреквенције наилази на препреке и одбија се. Специјални микрофон хвата одбијени звук и претвара га у електричну енергију која се затим слично телевизијском пријемнику претвара у светлосни ефекат.

Спутник на точковима

Овим именом назван је биг шикл с каросеријом, производ једне француске фабрике. Ка-

росерија је врло лака, има аеродинамичне линије и може се зачас скинути. Она штити возача од кише и ветра, а не смета видљивости.

Аудиомобилски број милионске вредности

Страст сакупљања ретких предмета и прављења њихових збирки, као марака, старог новца, ретких књига, сатова, лула, цуцли и сличног, одавно је раширена у свету. Од свих ових манија вероватно најнеобичнија је недавно захватила Енглеза. Уз баснословне пене они долазе до аутомобилских бројева.

Британски политичар Цералд Набаро дао је 2.000 фунти за једну олупину-аутомобил само зато што је имао број НАБ 1, за њега нарочито драгоцењ, јер прва три слова претстављају почетак његовог презимена. Готово исто толико платио је за један други ауто који има број НАБ 2 и наменио га својој супрузи. Нека госпођа Овен која своје пацијенте лечи уједињеном пчела, дала је грдан новац да би дошла до аутомобила са ознаком БЕЕ (на енглеском значи пчела). Сликерка британске телевизије Сабрина платила је три хиљаде фунти ауто са бројем S 41. Слово је уствари иницијал њеног имена и стилизовани је симбол њене вијугаве силуете, док бројка 41 претставља обим њеног грудног коша у кичицама. Познати амерички филмски глумца Тајрон Пауер купио је од једног препродавача за 5.000 фунти један стари камионет са ознаком ТП—1.

Најтраженији број у Великој Британији је А 1, јер он претставља ознаку првог британског регистрованог аутомобила 1903 године. Још у то време један настрадао Британац је пробдео целу ноћ пред администрацијом за регистрацију да би постао власник првог броја аутомобила у свету. Дакле је он власништво Тревора Лејка који је за њега дао читаво мало богатство. Па ипак, он нема разлога да се каје. Сваког дана он може да га препрода и да заради. Један страшни колекционар бројева из Лајчестера понудио му је 25.000 фунти али је Лејк одбио да прода омиљену реткост.

Ситрах и тирејет за ајкуле

Морепловци који крстаре морима у којима има много ајкула наоружани су увек малим коцкама које у случају опасности бацају у воду. Те коцкице су уствари мешавина бакарног ацетата и нигрозина. Бачене у воду оне проузрокују панично бекство ајкула.

СВЕТСКИ РЕКОРД У СЛОБОДНОМ РОЂЕЊУ

Лекар Роберт Кист, који има 36 година, задржао се под водом без маске са кисеоником — 13 минута и 45 секунди. Да би извео овај подвиг који претставља нов светски рекорд у дужини слободног рођења, он је обуо нарочите оловне шпеле тешке 18 килограма које су га одржавале испод водене површине. Стари светски рекорд у дужини рођења износио је 11 минута и 40 секунди.

БИЦИКЛ НА РАСКЛАПАЊЕ

Није прошло ни три-четири године од појаве првог бицикла, а већ се нашао неки домишљати проналазач коме је на ум пала срећна замисао да начини бицикл на расклапање. Ову новину најпре је прихватила војска и за време Француско-пруског рата 1870—71 у непосредној позадини немачког фронта често се могло видети ово превозно средство. Отада па све до нашег времена поједини конструктори враћали су се, често без много успеха, на ову замисао. Међутим, тек прошле године начињени су први бицикли на расклапање који су наишли на добар пријем и код стручњака и код купаца.

»БЕСМРТНО« ВОДА

Нема пића које утољава жеђ боље од воде. Њу су пили још стари Грци и Римљани, Египћани и Вавилонци, и сви други народи који су живели пре њих. Вода је неуни-

штива. Она се увек враћа у море, без обзира одакле долази, да би поново започела бескрајни циклус испаравања и кондензовања у кишне капи и друге врсте падавина.

Прва у историји

Прва употребљива електрична сијалица у историји упаљена је у дому неке Саре Џордан у Менло Парку, у САД, 1871 године. То је био проналазак Томаса Едисона.

Он је, да би испробао своју сијалицу, „извукао“ жицу из своје лабораторије до трпезарије Саре Џордан.

Није без човека

Кукуруз се данас више гаји на земљиној кугли од иједне друге културне биљке која човеку служи за храну. Но, и поред тога што је толико

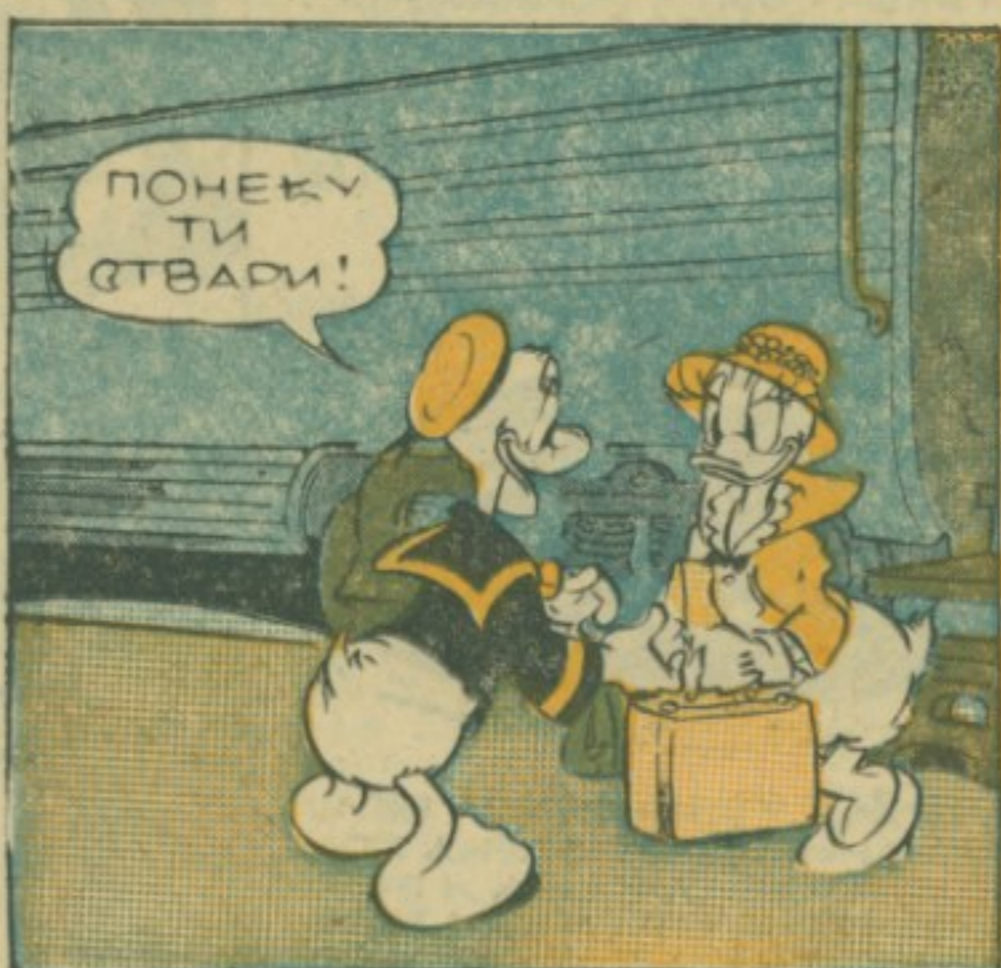
распрострањен, кукуруз никад не расте у дивљем стању. Он зависи од бриге човека и захтева велику негу.

Топло и хладна крв

Човек и све топлокрвне животиње задржавају своју нормалну телесну температуру без обзира на то да ли је

спољни ваздух топао или хладан. Међутим животиње „хладне крви“, као што су рибе и жабе, мењају своју температуру у складу са спољњим променама.

НАДМУДРЕНИ ШО

Једном приликом нашли су се енглески књижевници Шо и Дипју на истом прекоокеанском броду на путу за Америку. У њихову част једна група путника приредила је свечану вечеру. Кад су сви поседали око стола, требало је да књижевници одрже краће говоре. Без преомишљања и устезања, и не помишљајући да би Дипју пре њега могао добити реч, Шо је устао и веома лепо говорио пет шест минута. Побрао је силан аплауз.

Онда је устао Дипју и рекао:

— Госпође и господо, пре вечере Шо и ја смо се договорили да напишемо и измењемо своје говоре. Он је баш сада прочитао мој и ја вам захваљујем што сте га тако топло примили... Што се тиче његовог говора, морам вам се извињити: изгубио сам га, и што је још горе не сећам се више ни једне речи од онога што сам прочитао. Ипак ћу вам признати да није велика штета — није био ни мало занимљив...

Сео је, а сви присутни су се слатко смејали шали којом је пецнуо Шоа, познатог циника.

Први крик новорођенчета

У једном породицишту у Лос Анђелосу уведена је занимљива новина. Са породичном, дететом и рачуном отац добија од породицишта и по уна којој је утиснут први крик његовог синчића или ћеричице.

ЛОВЦИ СВИТАЦА

Свици су ноћни инсекти који пуштају светлост све док и сами трају. При универзитету „Џон Хопкинс“ у Балтимору, постоји екипа од 30 људи која се бави искључиво ловом свитаца. Ово није лак посао јер 33 инсекта теже свега један грам. А награда се добија према броју уловљених свитаца и њиховој тежини. Али ако овај посао није уносио за саме ловце он је користан за науку јер јој помаже да тајна светлости ових сићушних инсеката буде откривена.

ГИГАНТСКИ ТЕЛЕСКОП

Највећи телескоп у Европи налази се на платоу Сен Мишел Прованса у Француској. Сочиво овог телескопа има пречник од 193 сантиметра, а тешко је 1.450 килограма, док му дебелина износи 18,5 сантиметара.

Највећи телескоп на свету налази се у Америци на брду Палмару. Његово сочиво има пет метара у пречнику.

Ч - КОСАЧИЦА

А М А Ц

Да би мале реке, језера и мочваре раскрчили од разног биља и растиња које омета пролаз малим превозним средствима — чамцима и малим лабама, холандски фармери су измислили чамца-косачицу. Он има две оштре косачице, једну усправну напред за сочење граница, а другу хоризонталну смештену испод корита. На овај начин, поред тога што се крче водени путеви, отстранује се и залах који те биљке шире по околини.

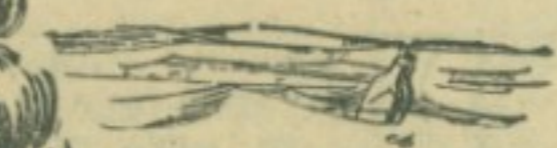
Ripley's

ВЕРОВАЛИ ИЛИ НЕ!

СЕР ЏОН МАКСВЕЛ
ИЗ ГЛАЗГОВА,
У ШКОТСКОЈ
И НЕГОВ
СИН,
УНИК И
ПРАУНИК
НАЛАЗИЛИ
СУ СЕ БЕЗ
ПРЕКИДА
НА ЧЕЛУ
ГЛАЗГОВСКОГ
УНИВЕР-
ЗИТЕТА
104
ГОДИНЕ

ЛАРВА ПЕТРОЛЕЈСКЕ МУВЕ
(Helaeomyia petroli)
ЖИВИ У ПЕТРОЛЕЈУ
А ДИШЕ КРОЗ ТАЊКУ
ЦЕВЧИЦУ КОЈУ ИЗБА-
ЦУЈЕ ИЗНАД ПОВР-
ШИНЕ

БОЦА С ПИСМОМ
СПУШТЕНА 1887
ГОДИНЕ РАДИ ПРО-
БЕРАВАЊА ВОДЕ-
НОГ СИСТЕМА
ГРАДА ЧИКАГА.
НАЂЕНА ДЕ
ПОСЛЕ 66
ГОДИНА У ДЕВЕ-
РУ МИСИГУ

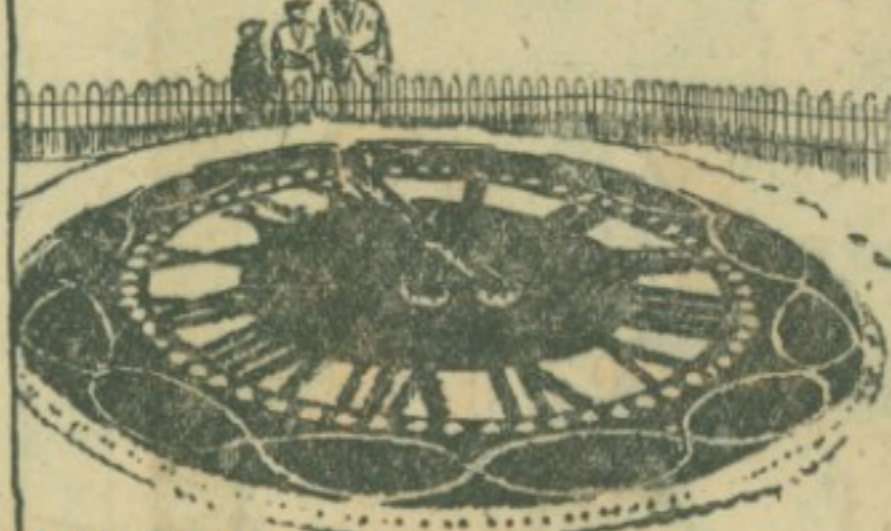
ДЕВЕТ МЕСЕЦИ ПОД СЧЕТОМ!

ЦРКВА У ЛУДВИГЕНБЕРГУ, У ИТАЛИЈАНСКИМ АПИНСКИМ АЛПИМА, ДЕВЕТ МЕСЕЦИ ГОДИШЊЕ ПОТПУНО ЈЕ ЗАТРПАНА СНЕЖНИМ СМЕТОВИМА ТАКО ДА СЕ УОГШТЕ НЕ ВИДИ.

КЊИГА
КОЈА ЈЕ ТРЕ-
БАЛО ДА БУДЕ
БЕЗ ГРЕШКЕ

ЈЕДНО ИЗДА-
ЊЕ КОРАЦИЈЕ-
ВИХ ДЕЛА ШТАМ-
ПАНО ЈЕ 1744 ГО-
ДИНЕ ТЕК ПОШТО
СУ 5 КОРЕКТОРА
500 ПУТА ПРОЧИ-
ТАЛИ СВАКУ СТРА-
НИЦУ. ЗАТИМ СУ
СВЕ СТРАНИЦЕ БИЛЕ ИЗЛОЖЕНЕ
У АУЛИ ЈЕДНОГ УНИВЕРЗИТЕТА
СА ОБЕЋАЊЕМ ДА СЕ ЗА СВАКУ НА-
БЕНУ ГРЕШКУ БИТИ ИСПЛАЌЕНА
НАГРАДА ОД 80.000 ДИНАРА.
КАСНИЈЕ ЈЕ У КЊИЗИ ИПАК НАЂЕ-
НО 6 ШТАМПАРСКИХ ГРЕШАКА
ОД КОЈИХ ЈЕДНА У ПРВОМ РЕДУ
ПРВЕ СТРАНИЦЕ.

ЦВЕТНИ ЧАСОВНИК У СВОЈОМ ОУ, У ВЕЛСУ,
С БРОЈЧАНИКОМ ОД ЦВЕЊА ПРА-
ШУНИЦЕ А КАЗАЛКАМА И БРОВ-
ВИМА ОД ЛОБЕЛИЈЕ, ПОКАЗУЈЕ
УВЕК ТАМНО ВРЕМЕ

ЉУДИ КОЈИ НИКАД НЕ ПЕРУ ПОГУЏЕ

ПРИПАДНИЦИ ИНДУСКОГ ПЛА-
МЕНА БУИДА ЗАВРШАВАЈУ
СВАКИ СВОЈ ОБЕД ТИМЕ ШТО
СТРЕЛОМ ПРОБИЈУ СУД У КОМЕ
СВ БЕЛО КУВАЛО
ЗА ОПРЕМАЊЕ СВАКОГ ОБРО-
КА ОНИ УПО ТРЕБОВАЈУ
НОВ ЛОНАЦ ОД ИЛОВАЦЕ

ЈЕДАН НЕМАЧКИ ОБЧАРСКИ ПАС

КОЈИ ЈЕ НЕКА-
КО ОЗЛЕДИО
ЈЕДНУ ШАПУ
ЗАМ ЈЕ ДОШАО
У ВЕТЕРИНАР-
СКУ БОЛНИЦУ
У РИМОНДУ
(АМЕРИКА)

У Шта читају Французи

У париском метроу и аутобусу у свако доба дана и ноћи виде се људи како читају. Гургу их са ових страна, гужвају им новине, књиге им падају на под, али читачи се не узнемирују. Знају да тако мора да буде. Ова слика се сусреће и кад се путује по уну трашњости јер Француска се налази међу земљама у којима се највише чита. У току прошле године утрошено је 526 милиона килограма хартије за штампање листова, а 45 милиона килограма отпило је у књиге. Другим речима, ради читања је посечено милион хектара шуме.

Погледајмо из близа на шта је отпило тих 570.000 тона папира, милион литара мастила и стотине милиона часова рада да би се произвела ова непотрошна роба која се толико троши.

Године 1957 штампано је 14 милијарди примерака дневне штампе и 160 милиона књига. Из ових података може да се изведе први закључак: у Француској се првенствено прате актуелни догађаји.

Најчитанији дневни лист био је „Франс-соар“ који се штампа у 1.300.000 примерака, а од недељних листова „Пари мач“ са 1.800.000 примерака, затим „Нас двоје“ 1.500.000, „Селексион“ око 1.300.000 примерака месечно, „Мари Клер“ 1.300.000, и од месечних ли-

стова који се баве популаризацијом науке „Сијанс е ви“ (из кога преносимо ове податке) са 280.000 примерака месечно. Сви ови листови, наравно штапају се у Паризу, али има и провинцијских издања која достижу завидан тираж.

Према њиховој садржини могу се и француски читаоци поделити у две групе: једни претежно прате чињенице други желе да сањаре. Али, како кажу писци чланка у часопису „Сијанс е ви“, „читаоци све више траже чињенице јер желе да једном ногом остану на чврстом тлу овог света који је у сталној промени, а траже такође и чланке који ће им помоћи да побегну од стварности која је често немилосрдна.“

Францускиња — читалац

Као и све жене на свету, и Францускиња све више чита. Тридесет седам милиона примерака разне штампе намењено је сваког месеца искључиво њој. Међу карактеристичне појаве после Другог светског рата спада и бризи успон тиража „женских“ листова. Највећи од ових, кога, вероватно, задуго неће ниједан достћи, јесте енглеског листа „Вумен“ („Жена“) са својих 3.500.000 примерака. Сматра се да њих

чита око једанаест милиона особа од којих су бар 60% мушкарци. У Француској постоји један лист „Одјек Францускиња“, чији је тираж сличан „Вумену“ али то не одговара правим потребама јер се куповина не врши сасвим добровољно. Многи се преплаћују под притиском чланова католичких организација. На челу женских листова зато се ипак налази „Мари Клер“.

Није потребно наглашавати да женски листови нимало не смањују интересовање читатељки за дневну штампу коју купују њихови мужевци. Према резултатима једне анкете, коју је спровео УНЕСКО жене читају дневну штампу исто колико и мушкарци. Разлика је само у томе што тежиште интересовања не пада на исте чланке. Ево на шта мушкарци а на шта жене највише обраћају пажњу:

Мушкарци

- 1) локалне вести

- 2) унутрашња и спољна политика
- 3) стрипови
- 4) уводни чланак
- 5) занимљивости
- 6) спорт
- 7) репортажа

Жене:

- 1) локалне вести
- 2) стрипови
- 3) занимљивости
- 4) мода
- 5) репортажа
- 6) уводни чланак
- 7) унутрашња и спољна политика

Уштеда времена

Кад је месечни лист „Селексион“ почео да излази нико није веровао да ће достћи 1.300.000 примерака. После њега појавио се лист „Констеласион“ са сличном тематиком и обрадом кратких чланака који је постигао тираж од 600.000 примерака. Ова два часописа су јасно показала да францу-

ски читалац, као и сви наши савременици, жели што више да сазна и научи, али за што краће време.

За куповину дневних и повременних листова Французи су издали у току прошле године око 200 милијарди франака. Док се у САД на 1000 становника продаје 243 броја разне штампе, у Француској је тај број већи — 263. Међутим, док се у Француској купује дневно 14 милиона бројева дневне штампе у Енглеској, која има свега пет милиона становника више продаје се 35 милиона. Али још интересантнији је случај са јапанским листом „Асахи Шимбун“ у Токију, који се за 24 часа штампа у 17 издања и свако прода у 3.500.000 примерака!

Све већа потреба за књигом

У Француској се штампа 16 милиона књига годишње, што чини десет одсто целокупне светске производње. Што се тиче садржине она се углавном може поделити овако: 47% су забавне књиге и романи, 22% припада класичној књижевности, 16% је из области науке и технике и 6% је верска литература.

Дела у којима се испољава

Јунаштво долазе на прво место. Тако се може објаснити 230.000 примерака књиге „Закон“ од Роже Вајана који је 1957 добио награду „Гонкур“, затим 138.000 примерака „Повратак са планине“ од Фризон Рошеа итд. „Крстарење бродом „Калипсо“ које је описао познати романиста Кусто, прода то је у 50.000 примерака, а „Победа над Еверестом“ од Џона Ханта, са 305.000 примерака постигла је највећи тираж у Француској за последњих десет година. Затим долази „Експедиција Кон-Тики“ од Тор Хејердала, штампана у 299.000 примерака.

После јуначке литературе највише су заступљени љубавни романи у којима „царује“ Франсоаз Саган.

Не рачунајући психолошке и материјалне услове, сматра се да су две околности одиграле важну улогу у повећању броја читалаца у Француској. Прва је — штампање целних књига, које су знатно јефтиније од осталих а притом и погодне за ношење, а друга је повећање јавних и приватних поштинских библиотека. Само 20 општинских библиотека у Паризу издале су у току 1957 године 3 милиона књига на читање.

Очки које виде ноћу

Пред крај Другог светског рата савезнички научници су начинили апарат „Снајперскоуп“, који је омогућавао стрелцу да нишани у непријатеља мада је овај у потпуној помрчини. Направом су уствари откривани инфрацрвени зраци које испушта човечије тело.

Недавно су у Америци објавили да су њихови извиђачки авиони снабдени нарочитим апаратом за откривање инфрацрвених зракова. Ово „око“ може да „види“ не само моторна возила, која зраче топлоту, већ и сваку подземну фабрику, чак и подморницу, а нарочито творнице на атомски погон, јер испуштају јако топлотно зрачење. Да ови апарати добу до изражаја нико не би желео, а и све је мање разлога да се мисли на нови светски рат, али ће ипак неко од овог проналазца имати знатну корист, у то нема никакве сумње, — писци криминалних романа.

Откриће кинеских археолога

Кинески археолози ископали су гробницу императора Ванг Лија (1572—1630) из династије Минг. Гробница је израђена у мермеру и нађена је на дубини од 12 метара.

Због жеље да постану статистичари

Три одговорна руководиоца француског села Пивје осуђена су на затвор зато што су спречили режисера Дасена да ту снимки неке сцене за нови француски филм „Закон“ и присилили га да напусти територију села. Разлог овоме је просто тај што су сва тројица захтевали да режисер повећа број статиста са три стотине на три хиљаде, само зато да би сељани из свих села њихове велике општине, који су се били слегли да посматрају снимање, узели пшеницу и филму. Ово би обавили потпуно добровољно, сасвим бесплатно, једино да би себе после видели на биоскопском платну.

За уображене возаче бицикла

Уображавајући да личе на славне бициклистичке шампионе, поједини млади грађани Нотингема увек су сагињали главу кад су се возили бициклом, не пазећи довољно куд иду. Због овога је имао пуне руке посла шеф месне полиције. Последње су биле катастрофалне баш по саме возаче: тридесет двојица су настрадали у саобраћајним незгодама. Да се то више не би догађало, шеф полиције је наредио: новчана казна за сваког бициклисту који вози непажљиво.

ЦРНА СМРТ

Кад је Јуп Хедери купио фарму ка ракул-оваца, повео је собом и свог пса Роска, који је био ирски коли и зато не баш много способан да се прилагоди афричкој клими. Пси кратке длаке лакше подносе врућину. Роско се није показао ни као добар чувар оваца. Овмови се на њега нису много обазирали. Поцекад се дешавало чак да неки од њих сагне своју тешку главу с кривим роговима и насрне непријатељски на Роска. А он се брзо склања, као да му тај сусрет није пријатан.

Али, Роско је имао друге способности. Убијао је змије! Није узмицао ни пред црном мамбом, најопаснијом афричком змијом, увек спреман за страшни напад. Све друге животиње беже у паничном страху кад осете или угледају „црну смрт“ како ову змију навијају домороци. Роско није бежао. Лов на змије волео је као неку врсту спорта.

Једно пријатељство

Фармер се узгред бавио и гајењем расних коња. Њихова стаја, окружена заграђеном ливадом, налазила се близу станице зграде. Доратаста кобила Пинки баш је добила ждробе Петронеле.

Од првог дана Роско се одушевљавао ждробетом. Јурио је према њему чим га спази и лизао му меку њушкицу. Пинки је то подозриво посматрала. Ником није било јасно зашто су Роско и мала Петронела постали нераздвајни; играли се заједно, јурили тамо-амо, лежали једно покрај другог и пили воду из исте посуде.

Пошто Роско није постигао успех код оваца, и није постао њихов добар чувар, он се придружио Петронели. Али, за ждробе није потребан чувар и Хедери је свог пса продао неком фармеру, Буртону Смиту. Рекао му је искрено: „Он неће никад постати овчарски пас, зато вам га дајем јевтино иако је пунокрвне расе“.

Али већ после два дана Роско се вратио. Легао је мирно покрај Петронеле на ливади. Далеки пут, више од педесет миља, превалио је за једну ноћ.

— Ништа ти то не помаже — грдио га је Јуп Хедери — нећеш овде остати!

Позвао је куца телефоном и обавестио га да ћу му Роска вратити.

Црна смрт вреба

Својим златносмеђим очима Роско је сутрадан посматрао како господар седла кобицу Пинки. Кратко је залајао од радости, јер он је тачно знао шта то значи: кад газда узјаше кобицу, ждробе је прати, а он их следи као четврти у друштву.

— Ти и не знаш да ћеш бити враћен, мој пријатељу, — смејао се фармер.

Договор је био да Роска натоваре у Смитов камион, који је требало убрзо да наиђе путем.

У том часу приближавао им се, гетајући, Хедеров четворогодишњи син Ки. Роско му потрча у сусрет. На пола пута кер заурла, јурну према детету и тако га нагло гурну да се дете преврну.

— Шта му је? — прогунђа Хедери и пође да помогне свом синчићу. Али стаде као

укопан. Неколико метара од детета, које је још лежало на земљи, вребала је „црна смрт“. Мамба је лежала савијена у котур на једној жутој мрњи изгореле траве. Штрчао је само део са страшном главом у облику троугла, клатио се тамо-амо, спреман да се извије до жртве. Мамба је једина афричка отровница која напада и човека и животињу, па их чак и прати.

Мали Ки је ударао рукама у ногама око себе и покушавао да се дигне, али га је Роско сваки пут поново безобзирно враћао у исти положај. — Лежи мирно, Ки — стењао је промукло Хедери. — Не мрдај се... али мали није слушао оца.

Мамба је одвијала своје црно тело и спремала се за скок.

Опрезност пре свега

Мисли су јуриле кроз Хедернову главу. Има ли серума? Може ли се Ки спасти ако га мамба утрисе? Знао је да и серум много не помаже јер је отров мамбе сличан кобрином, готово увек смртоносан и делује врло брзо.

Хедерну су црнци причали да Роско убија змије, али га никад није видео на том месту.

Секунди су пролазиле. За Хедерна су били читава вечност. Тада Роско скочи. Подиже се и прашина. Наједном се распознаде да пас држи мамбу у устима. Бели зуби били су забијени иза троугласте главе. Протресао је змију добро и она омлтинови. Била је мртва.

Хедери подиже сина и притисну га на груди.

— Гадна куца, — плакало је дете, — неваљали Роско... упрљао ме...

Пас је нешто њушкао по ваздуху и режао. Јуп однесе дете у кућу. Није могао да го вори од узбуђења.

Кад се вратио на ливаду звизнуо је Роску. Пас се није обазрео. Стајао је поред свог пријатеља Петронеле, док је Пинки нервозно рзала.

— Роско, дођи, Роско! — фармер хтеле да га примаме оргониом коском с много меса. Али, Роско се није макао. Хедери се тада присети да мамбе лове само када су у паровима. Сигурно је пас осетио опасност од друге змије.

Већ је дуго Хедери био на ливади. Гледао је Роска како стално обилази ждробе и не пушта га из вида. Кад је сунце било на заласку дошао је очекивани час. Једна тамна сенка почела је да клизи према месту где је лежала мртва змија. Њен пар је дошао! Роско је био на опрези. Брзо је утрисао ждробе у

Онда се Роско упусти у борбу. Хедери виде како пас скаче. Изгледао је према змији врло незграпан и невестит у свом белом крзну са жутиим пегима.

Опет је победа била Роскова. Друга мамба лежала је непомична поред прве.

— Роско, дођи, Роско! Ово је сада твоја кућа.

Пас је овога пута послушао. Пришао је свом господару. Да ли је био поносан? То се није могло видети.

Узео је коску и пошао на воду. На појилу се појави крај њега и мека сива њушкица. Роско лизну свог најмилијег друга.

Међу опасне змије Африке спадају и мамбе. Три и по метра дуга црна мамба (*dendraspis angusticeps*) задржава се у шумским или мочварним пределима. При појави човека она или одмах напада или тренутно не стане. Спретно и брзо као стрела креће се црна, сива, мрка или маслинастозелена змија кроз траву и уздиже предњу половину тела, нарочито кад се спрема за напад. Слична само смарагднозелена — „зелена мамба“ (*dendraspis viridis*) прилично је плашљива. Живи на дрвећу. Пошто се њено тело тешко може приметити међу зеленим лишћем, ова мамба веома је опасна.

НЕ ДИРАЈТЕ У ГИБРАЛТАР!

Један од најпримамљивијих пројеката за инжењере који се у својим радовима користе последњим тековинама технике, јесте водојаха гибралтарског мореуза. Средоземно Море је оскудно у води, јер брже испарава но што реке успевају да надокнаде. Кад би се на Гибралтару подигла брана, ниво воде у Средоземљу био би све нижи тако да би на висинској разлици Атлантика и Средоземног Мора могла да подигне снажна хидроцентрала. Њеном струјом снабдевала би се Шпанија и цела Северна Африка.

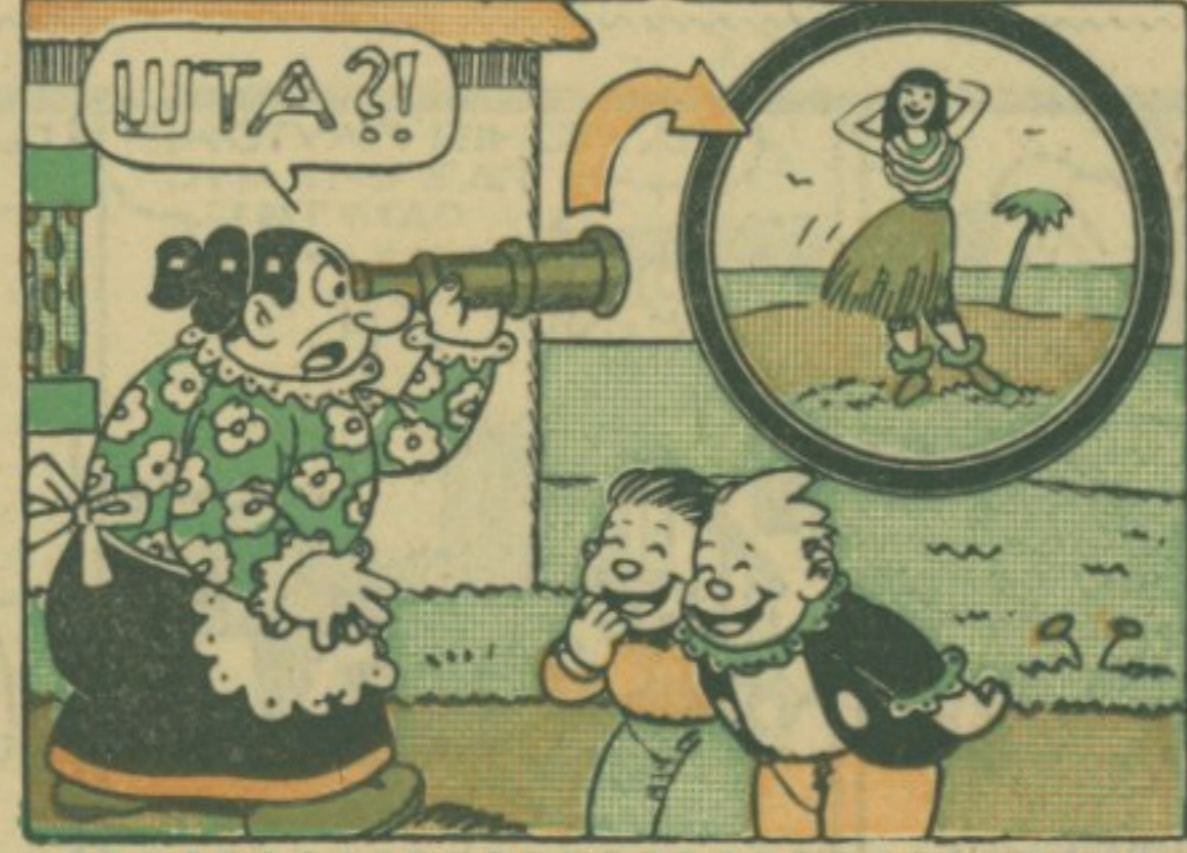
Али, према речима океанографа Ханри Стомела, оваква промена донела би и много нежељених последица. Једна од њих је промена климе. Стомел је творац теорије о повезаности океанских вода. Према њему, површинска вода Атлантика сланија је од просечне морске воде. Кад почне да се хлади, постаје гушћа и спушта се у ниже слојеве, и то на два места: у близини Северног и Јужног пола, услед чега се на источним обалама стварају моћне подморске струје које се састају у области подутара, а потом одлазе у Индиски и Тихи Океан.

Из овога излази да Атлантски Океан има довољну количину соли захваљујући само Средоземном Мору. Брана у Гибралтару зауставила би мешање воде између океана, циркулација би се знатно успорила и услед тога би наступила и промена климе. Такве измене донеле би зато далеко више штете но користи.

Златан брод у рукама

Ирански археолози у сарадњи са једном америчком истраживачком групом открили су на северозападу Ирана, недалеко од језера Урмије, рушевине града Хасарт још из гвозденог доба. Праву сензацију за научнике представљала је једна стара гробница у којој је нађено неколико костура. Један од њих је држао у рукама антички брод од чистог злата, дуг 60 сантиметара и украшен досад потпуно непознатим ликовима из митологије.

Зочицбљаји Бима и Бума

ВЕШТАЧКЕ ПОПЛАВЕ

У Квинсленду, недалеко од Мелбурна, у Аустралији, неочекиване бујнице проузороковале су поплаве у којима зашло нису изгубили животе три човека. Вода је однела два камиона. Утврђено је да су ову поплаву проузороковале вештачке кише, јер стручњаци Државног бироа за истраживања нису „одмерили“ количину. Поводом овог необичног случаја поверено је мелбуришком професору права Саверу да утврди ко ј одговоран за накнаду настале штете. Аустралиски правници захтевају да се грађански законик прошири једним новим параграфом.

КАУБОЈ БЕЗ ПРЕМЦА

На једном родеу одржаном 1930 године у Фениксу, у америчкој савезној држави Аризони, каубој Боб Крозби појавио се на бесном хату. И док је Крозбије ва пажња била заузета биком кога је требало ухватити ласом, коњ се спотакао и пао заједно с јахачем. „Краља каубоја“ изнели су са арене са ишчашеним коленом. „Ове године нема више јахања“, — изјавили су лекари.

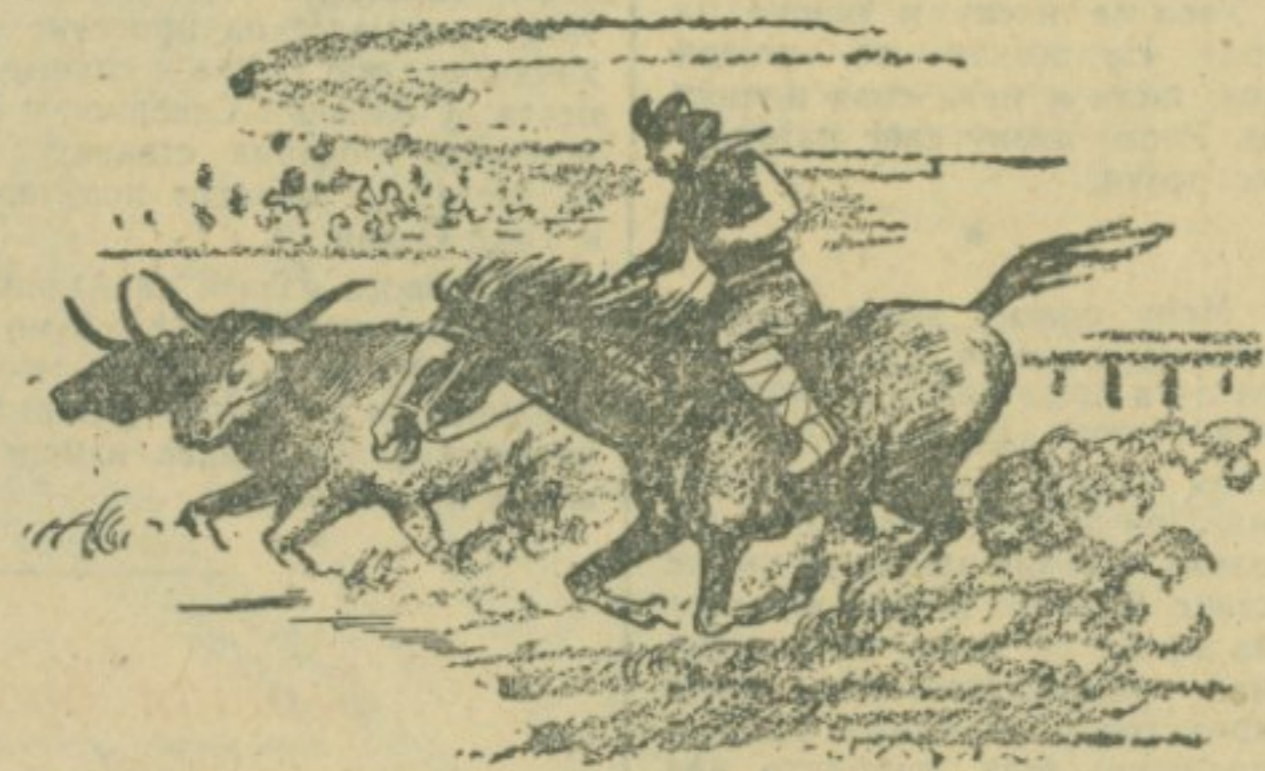
У то време Боб Крозби је имао 33 године, што за једног каубоја претставља већ почетак старости. Па ипак, свега месец дана касније, он се поново појавио на родеу. Озлеђена нога није га спречила да учествује у овом опасном и напорном такмичењу, али је довела до нове несреће. Мање покретљив но обично, Крозби није стигао да се на време уклони испред бика кога је желео да ухвати и рагоробањена животиња рогом му је распорила бедро.

Крозби је, хромајући, изашао с борилишта, зграбио једну петролејку и гас из ње изручио на рану. „То заустав-

ља крварење“ — рекао је ласконски. Сутрадан, на запрепашћење публике, на арену је први изјахао — Боб Крозби. Иако рањен у обе ноге, добио је прву награду. Нешто касније, покушавају-

су му на седамнаест места. „Остаће спав“, — говорили су они.

Крозби, заиста, ништа није видео, и то на оба ока. Међутим, после два месеца вид му се повратио, и свега четири дана касније он се поја-

вио међу својим друговима на једном тек ухваћеном дивљем коњу. Тај пркосни галоп завршио се новом несрећом: коњ га је, кад је Крозби већ био уверен да је укротио „дивљака“, збацио с леђа. Са земље се једва дигао: једна нога била је сломљена.

Бикови су полетели из својих преграда. Крозби је натерао свог коња уред крада, вешто издвајајући из њега бика кога је изабрао. Била је то сјајна претстава. Кад је на крају објављено име победника сви гледаоци су се дигли на ноге и бурним поздравима поздравили „краља каубоја“, који је још једном доказао своје право на ову титулу.

Наступила је гангрена и ногу је требало ампутирати. Крозби је одбио да се подвргне операцији и вратио се на свој ранч у Новом Мексику, где је пронашао једног лекара који је пристао да га лечи „по његовом“. Њих двојица су заједно, помоћу обичног цепног ножића опраног у алкохолу, истругали рану и оштећену кост.

„Крозби је безнадежно осакраћен“ — говорило се с тугом међу љубитељима родео-такмичења. Али, на родеу приређеном 1930 године присутни су са одушевљењем поздравили човека који је, помажући са штакама, прилазио свом коњу. Био је то Боб Крозби.

Бикови су полетели из својих преграда. Крозби је натерао свог коња уред крада, вешто издвајајући из њега бика кога је изабрао. Била је то сјајна претстава. Кад је на крају објављено име победника сви гледаоци су се дигли на ноге и бурним поздравима поздравили „краља каубоја“, који је још једном доказао своје право на ову титулу.

Наредних година Крозби је ређао победу за победом. „Он је неуништив“, — говорили су остали каубоји. И заиста, Боб Крозби је био неуништив на родео-аренама. Ипак, живот је изгубио несрећним случајем: у судару два бика, негде пред крај 1947 године.

Чудна способност памћења

У француском граду Авињону неки Жан Борг, судски приправник приказао је пред једном стручном комисијом психолога фантастичну способност памћења.

Овај млади човек је затражио од стручњака да запишу на хартији сто бројева и то троцифрених, али да том приликом један од чланова комисије, гласно изговори сваки број. После тога Борг, који је дотле седео потпуно одвојен у дну дворане у којој се изводио опит, почео је редом да цитира све бројеве, од првог до последњег. Пошто је без иједне погрешке поновио све бројеве оним редом како су записани и њему наглас речени, он је затражио да му комисија каже који хоће од тих сто бројева да би он затим, без неког већег размислања, готово истовремено, одреди његов положај у оном поретку како су записани.

После и овог успеха, Борг је замолио комисију да прати записане бројке док је он брзо, једну за другом, наглас изговарао — овог пута натрашке, тојст од последње до прве. И ово је било изведено без иједне погрешке иако су, — што се само по себи разуме, приликом записивања све бројке писане на дохват, прекоредра.

На крају овај младић је затражио да му чланови поставе питање која се бројка где све налази, у којим бројевима на списку. Пошто је и ту одговорио без застоја и без грешке,

Борг је присутним новинарима изјавио следеће: — Све ово што сам извео пред стручњацима и вама, иако изгледа необично, па чак и запањујуће, сасвим је једноставно. Свако има ту способност памћења. Потребно је само вежбање по извесном утврђеном методу. Сваки човек поседује довољно способности памћења да изведе овакав опит. Треба само умети послужити се овим.

Борг је истро тако рекао новинарима да је у стању да изведе сличне опите и са разним текстовима, па чак да потпуно тачно репродукује и разговоре више особа.

Ојеш на финију

Да ли је рвање спорт само за младе и снажне људе? По овој слици рекло би се да није. Један од бораца има 83, а други 81 годину. То су два бивша иранска шампиона у рвању, Садагат и Сафави, који су се сада, после толико

година, поново састали на рингу. Овај занимљиви меч одржан је у Техерану, пред препуном двораном. После мушке и живаве борбе, вештина и искуство триумфовали су над „младошћу“. Победо је старији, Садагат (лево на слици), за кога је публика навијала од самог почетка.

Ни угља ни нафте на Месецу

Опште усвојена теорија о постанку угља и нафте од органских материја, биљних и животињских остатака, потпуно искључује могућност да се на Месецу нађе било угљ или нафта. То небеско тело, због веома слабе силе теже, врло је брзо изгубило своју воду и атмосферу. А без њих није могло бити ни речи о стварању биљног света, неопходног за постанак угља и нафте.

КВАДРАТУРА КРУГА

Изразом „то је као квадратура круга“ означава се обично тежак, нерешив проблем. Као што најчешће бива, и ова изрека изгубила је свој прави смисао чим је лишена научне основе. Чак је и совјетски писац Катајев у поворинском комаду „Квадратура круга“ — у коме обрађује доживљаје четири особе затворене у кругу, а присиљене на заједницу — прихватио свакодневни значење тог израза.

Који је прави смисао реченице: „Израдити квадратуру круга?“ Ништа лакше, могло би се рећи! То једноставно значи нацртати квадрат са површином одређеног круга. Да је тако било би довољно израчунати површину тог круга и нацртати квадрат исте величине. Али то би било сувише лако и не би оправдавало значење изреке, јер такав задатак има да реши и ђак осмо-годишње школе.

Али размислимо! Прво никад нико није видео прави

исте површине као и круга“, и то математички доказао.

На тај начин стари грчки проблем је решен тиме што је утврђено да се не може решити. То су усвојиле све научне установе које се баве математиком што ипак није спречило многе аматере да проблему и даље траже решење и „налазе“ га, наравно са мањим или већим скривеним грешкама.

Проблем квадратуре круга постављен је у Грчкој у оном периоду хеленске културе када је грчки геније стварао основне геометрије као рационалне науке. Решен је после две хиљаде година Ермитовим и Линдемановим методом, што показује дивну истрајност људског духа у истраживању истине.

Град који шоне

Позната је ствар у науци да земља у току година мења свој облик, услед чега се губе површине и друге настају. Случај са градом Мексиком је занимљив. Још 1898 године он је почео да тоне, и, како кажу научници, ако се то настави за следећих 60 година потонуће више од 7 метара. До 1938 године Мексико је тонуо 11 сантиметара годишње, али се сада та цифра повећала чак до 33 сантимера. Мисли се да ово настаје услед тога што се неопходна вода за град црпи из земље.

Срце кита

Срце кита тешко је обично више од двеста килограма. Иако је по структури слично човековом веће је од њега „свега“ 500 пута. Али зато оно служи научницима да на њему проучавају нервне центре који се на човековом тешко могу видети јер су сасвим ситни.

Једна тајна историјских цртежа

Запажено је да су уметници из прадавних времена често „цртали“ преко радова својих претходника, на комадима камена или видовима стена и пећина. То се догађало у разним земљама и различитим епохама. Зашто?

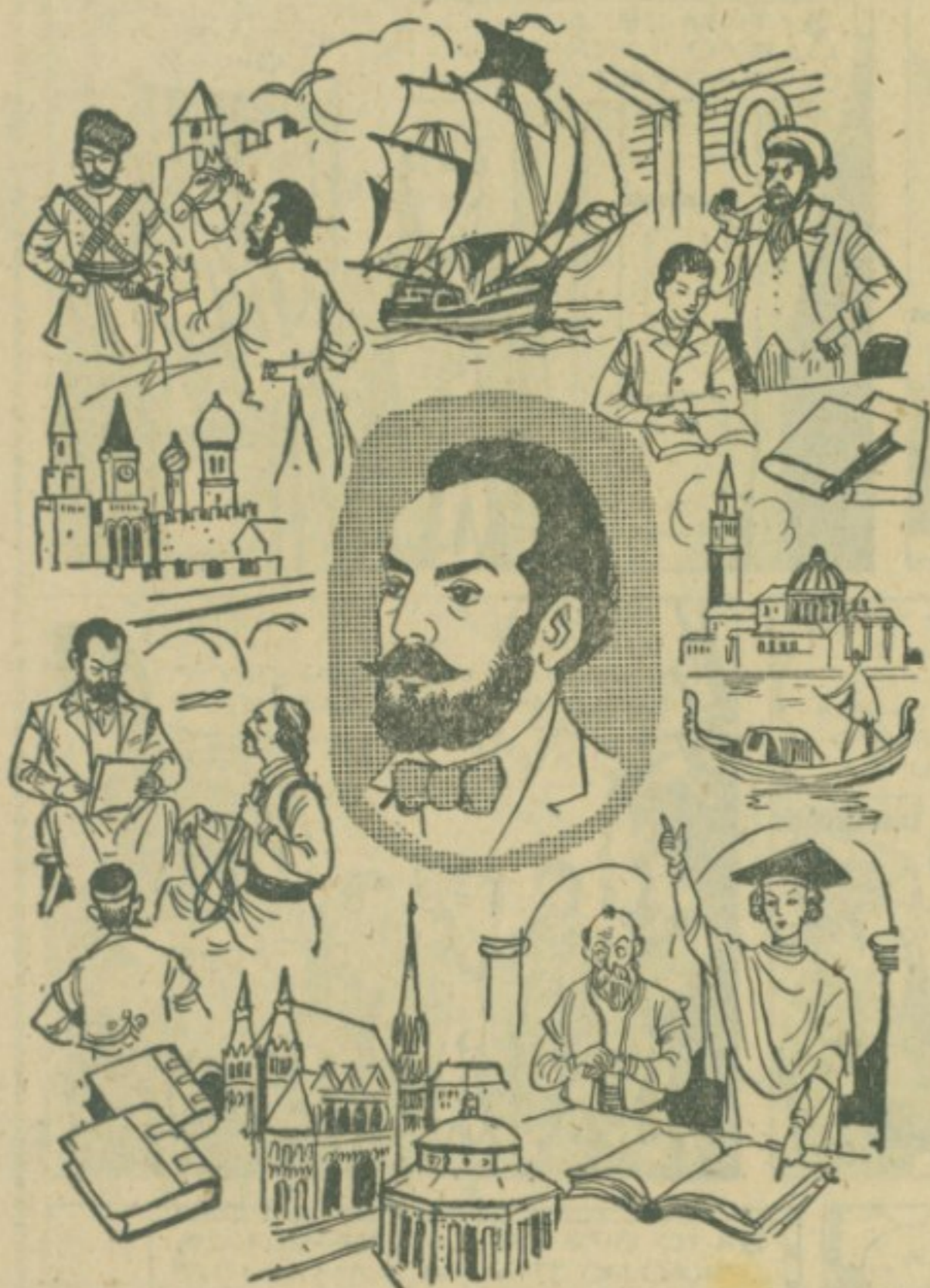
Очигледно је да ти цртежи из разних временских периода, рађени једни преко других, немају међу собом никакве везе. Цртачи се никако нису могли познати. Цртали су, свакако не знајући да свој рад стављају преко туђег. Али, зар, се то није примећивало? Многи научници прихватају једно тумачење, веома једноставно и највероватније. Стене у пећинама, где су такви цртежи најчешћи, биле су бесумње по-

чађавиле, тако да се по њима каквим шиљком цртало као белом кредом по црној табли. Током времена, преко тих цртежа поново се хватала чађ од ватре дожене у пећини и — како је обично претходни уметник бирао најзгодније и најприступачније место на зиду — то је чинио доцније и други, тако да су се цртежи слагали један преко другог.

ВАЛТАЗАР БОГИШИЋ

и постигао одлично знање у латинском језику, завршио и наутику, иако се у оно време то могло тек са осамнаест или двадесет година.

Доктор права и филозофије

Већ врло рано Валтазар је испољио бистрину ума. Још готово дечак он је на судовима заступао овог осамдесетогодишњег деду, састављао је за њега тужбе и правне утјек, водио правна акта и цео правни спор свога деде. — „У тој доби, каже он, ја бих тако развијен да је свака па и суд, мислио да имам преко осамнаест година“. У исто време у Загребу је добио прву награду на конкурс за превод с латинског Тацитовог дела „Живот Агриколе“. Мали правник и одличан латинац тим својим пословима само је растурио свог оца, јер је овај најзад увидео да се син потпуно предаје наукама.

У деветој години Валтазар је већ био поморац и пловио широм Јадранског Мора. А тек после очеве смрти 1850 године, отишао је сам у Венецију да настави гимназиско школовање. Ту је и матурирао, а потом пошао у Беч где се уписао на Правни факултет. У својој аутобиографији он каже: „... Више науке слушах на бечком, берлинском и минхенском универзитету. Осим тога походих ради упознавања метода предавања или какве знамените личности и друге високе школе, као парижку, хайделбершку, гисенску итд. Записан бихах углавном у правнички факултет, али се уједно стим и живо бављах филологијом, филозофијом, историјом“. Већ 1862 године постао је доктор филозофије у Гисену, а после две године и доктор права и политичких наука у Бечу. Почасни доктор државног права на универзитету у Одеси, где је тада био и редовни професор, постао је 1869 године.

У европску правну науку он је унео нове елементе. Био је социолог који је испитивао народну средину и зато правне норме учинио одразом ње саме.

Члан наших и страних научних установа

У свом научном раду Богišić је постигао велике успехе и светска признања. Као професор правних наука, он је у Русији био врло цењен. Значајно је његово путовање на Кавказ, у једну, за оно време „полудивљу земљу“, Волгају (Слободну Сваместију, — „у коју ради опасности још никакав европски научник није ногом ступио“). То је било готово пустоловно путовање, од кога би могао да се на прави читав роман. Само својом хуманости и добродушношћу, научничким поштењем, Валтазар Богišić је у том полудивљем народу стекао искрене пријатеље који су му помогли да изврши свој задатак: проучавање правних обичаја. Као научник европског гласа, оригиналан по својим схватањима права и његових извора, Богišić, тада професор одеског универзитета, био је одређен да састави пројект судске организације будуће бугарске државе. Када је руска војска ослободила 1877 — 1878 године Бугарску, у њеном главном штабу као правни стручњак налазио се и Вал

тазар Богišić. Пратећи руску војску при њеним привременим повлачењима у том рату он је своје научне радове писао под беделима града Плевне, у коме су се утврдили Турци, и за дуже време зауставили руска напредовања.

Богišić нису остали непознати ни обичаји у Румунији па је и са тога подручја прикупио материјал. О њему се није говорило само у Европи: његов научни глас стигао је чак до Јапана. Био је позван да изнесе своје мишљење о „неколико капиталних питања која се тичу кодификације права у Јапану“. Неколико година био је министар правде у Црној Гори за коју је израдио и своје најчувеније правничко дело.

За нашу националну науку ванредно је значајан и његов рад на прикупљању народних песама, и то у оним местима до којих није могао да дође чак ни Вук Караџић, нарочито у Херцеговини. Због овога је налазио на ве-

лике тешкоће јер је био сумњив турским властима. Заслуга је Богišićева што је откривена нарочита врста народних песама дугог стиха, које је он назвао бугаритицама. Прве такве песме нашао је у библиотеци фрањевачког манастира у Дубровнику и кад их је објавио, о њима је написао и врло учену расправу.

Извесно време Богišić је, већ цењен у европској правној науци, живео и радио приватно у Паризу. Био је члан највиших наших и страних

научних установа и носилац многобројних високих одликовања, које је добио као признање за свој научни рад.

На путу из Париза за свој родни Цавтат Богišić је умро 24 априла 1908 године у Риједи.

Данас у Цавтату постоји огромна библиотека Валтазара Богišićа и његов архив, који за нашу науку претстављају ванредну драгоценост. После његове смрти, по изричном његовом завештању, они су постали својина самог града и народа.

ЖДЕРАВАЦ НИЈЕ ЖДЕРОЊА

Сви смо ми у зоологији учили да је ждеравац највећи крволук у прождрљивац у животињском свету. Ова животиња, висока свега 45 сантиметара, среће се од Скандинавије, преко Сибира, до Северне Америке и Гренланда. Норвежани је зову „планински мачак“, а то се на норвешком каже „фјелдфрос“. То име су од Норвежана примили најпре Немци, а како им оно звучи слично њиховој речи „филдфресер“ — ждероња, ждеравац — то су они „планинског мачка“ назвали „ждеравац“. Од Немаца су тај назив примили и многи други народи. Уствари, ждеравац не једе ништа више но што му је потребно за одржавање живота.

Занимљиви углао

Био је то велики научник. У своје време називали су га „кнезом српске правне науке“ — знаменитим правником, који је на основама словенских народних обичаја састављао законике. Валтазар Богišić тражио је у самом народу изворе права, и само резултате таквих научних истраживања и студија сматрао је као исправне. На тим нормама је израдио своје највеће дело „Имовински законик за књажевину Црну Гору“, који је био свечано проглашен на Цетину 1888 године. То је управо законик о народном обичајном праву, израђен на основу онога што се током векова гајило у црногорском народу и што је претстављало дотада његове неписане али традиционалне правне норме, које су одређивале односе између појединца, као и њих према племенској заједници. Тако је према већ устаљеним обичајима у народу створен модерни правни законик, који је и завазао огромно интересовање у читавом свету.

шег народног фолклора. Рад те врсте допуњавао је његова правна истраживања. Познавао је Вука Караџића и његов рад, па је увек настојао да из народног усменог стваралаштва и народне традиције извуче што више користи и резултата за модерну науку чији је одушевљени присталица био.

Валтазар Богišić је написао сам или пак издистрирао неколико нацрта своје аутобиографије. Један од њих почиње овако: „Родих се у Цавтату, приморској варошници, сазиданој на развалинама давнога грчко-римскога града Епидиуруса, оца данашњем Дубровнику“. У имућној земљопоседничкој породици, врло старој, која се помиње још у Средњем веку, а била је по реком са границе Херцеговине и старе Дубровачке Републике, рођен је 1836 године Валтазар. Био је јединица, и његов отац је желео да после завршене школе дете сачува од званичних послова сматрајући да сваки онај који се упрегне у државну администрацију — губи своју самосталност и слободу своје личности, а да је место, једино достојно слободног човека и притом потомка старе угледне породице, да буде поморац, потпуни господар свога брода и себе самог. Тако је млади Валтазар већ у својој тринаестој години, пошто је у родном месту приватно положио основне науке

Одушевљени присталица модерне науке

Међутим, научни рад Валтазара Богišićа није био ограничен само на правно подручје. У нашој науци он заузима нарочито истакнуто место као сакупљач народних песама и као радник на проучавању на

ПИНГВИНСКА ПОСЛА

У зоолошки врт у Венсену, у Француској, стигла су недавно двадесет три пингвина и убрзо постали љубимци посетилаца. Али с њима су ветеринари имали много муке. Прво су све птице оболеле од неке болести због које су почеле да губе перје. То је на јединствено излечено јаким антибиотиком, али су се затим сасушале од последњих летњих врућина. Лек је нађен на тај начин што је једна пелина претворена у „фрижидер“, у коме су се птице повремено хладиле. Али, оне су постале и размажене ваља да што су навиле да их посетиоци хране из руке а чувари да им чине све па су потпуно престале да узимају своја два дневна оброка од по килограм рибе — ако им особље зоолошког врта рибе није стављало право у уста!

Падобранци

Име Хари Пила било је некада надалеко познато. Овај варијететски артиста често је изненађивао свет својим атракцијма. Једну такву „бравуру“ извео је у Немачкој 1919 године. Заједно са својим коњем, од кога се такоре-

ћи није раздвајао, ушао је у корпу великог балона и ди- гао се у ваздух. Кад је био на 400 метара висине, узјахао је коња и искочио с њим из корпе. Коњ и коњаник срећ- но су стигли на земљу — захваљујући падобрану.

Преко 2000 година у јеловнику

Почетком септембра поче- ла је сезона каменца, јер је то месец чије име има сло- во „р“.

Каменце су и данас оми- љено али скупо предјело, баш као што су биле и у доба Римљана, који су их добав- љали чак из Ламанша. Коли- ко је било потребно времена и труда да се у оно време спорих превозних средстава живе каменце допреме у Рим, једва се може и зами- слити. Постоје подаци који говоре да су зими добављане са Британских Острва, па он- да чуване у сандуцима с ле- дом и засуте снегом. Тако је рађено све до половине 19 века, кад су каменце тран- спортоване бродовима у ве- лике европске градове.

Француски сликар 17 века Мујерон, између других дела, оставио је једну своју правуру на којој се види како су у то време изгледале продавачице шкољки у Паризу: на леђима су носиле корпу с товаром који је био окружен свежим лишћем и травом. О пасу продавачице висно је нојк.

Сладокусци у Француској воле да се хвале како су у свом животу јели 364 врсте шкољки — онолико колико има дана у години. Они тврде да свака може да се справи на три- десет различитих начина. Да ли је ово тачно тешко је проверити, али постоје неки подаци друге врсте који су сасвим истинити. Велики беседник Мирабо, који је био „исто толико гурман колико и говорник“, могао је као од шале да поједе 360 каме- ница. Такође познати гурман, књижевник Балзак, имао је обичај да поједе сто каменца пре но што пређе на прави обед.

Каменце се свуда, па и код нас, радо једу. Оне, као што се види, не силасе с јеловника пуних 2000 година.

Најмањи посед

Површина на коју може да се смести једна трножна сто- лица важила је некад према старим немачким неписаним за- конима, као најмањи могући посед. Ако је у то време неко прибавио себи какав комад земљишта или кућу морао је да напред свог новог поседа постави трножну столицу и да на њој преседи три дана и три ноћи. Тек после тога он се могао сматрати пуноважним власником новог имања. На сличан начин људима је, из овог или оног разлога, одузима- но имање: пред кућна врата стављали су им трножац као знак да их властелин протерује са поседа.

Лакше од ћера

Крило домаће муве толико је лако да је потребно три- десет и три хиљаде комада да би се добио свега један грам.

Живи неључиво од јаја

У Африци живи једна врста змије, такозвана змија-јајара, која се храни искључиво птичјим јајима. Занимљиво је да она та јаја узима у уста цела и разбија их тек кад затвори чељуст да би затим садржину прогутала, а љуске избацила.

СВЕТЛОСТ У ШУЖИ

WALT DISNEY

ЖИВОТ ИОНИЈА БАТЛЕ- РАУ НОВОЈ ОРЕДИНИ ПОЧЕО ЈЕ ТОПЛИМ КУПАЊЕМ...

АКО НЕ МОЖЕШ САМ, ПОЗВАЈУ МАЈКУ ДА ТИ ПОМОГНЕ!

ЗАТИМ ЈЕ ДОБИО ОДЕЛО У КОМЕ СЕ ОСЕКАО КАО СПУТАН...

НИЈЕ ЛОШЕ... НИЈЕ ЛОШЕ, ИОНИ!

РОБАЦИ И ПРИЈАТЕ- ЉИ ОКУПИЛИ СУ СЕ ДА ПОЗДРАВЕ СИНА КОЈИ СЕ ВРАТИО...

СРЕЋАН СИ ТИ ДЕ- ЧАК! МАЛО ЈЕ ОНИХ КОЈИ СЕ ВРАТЕ ИЗ ИНДИ- ЈАНСКОГ ЗАРО- БЉЕНИШТВА!

ПОНА- ША СЕ КАО ИНДИ- ЈАНАЦ!

ПА... ОДГАЗЕН ЈЕ КАО СИН ИНДИЈАНСКОГ ПОГЛАВИЦЕ!

КАД ТИ КОСА ОПЕТ ПОРАСТЕ ВИШЕШ ПЛУ- НУТИ ТВОЈ ДЕДА!

МОРАШ БИТИ СТРАШНИВ О НАМА, ИОНИ. КАО ШТО СМО МИ С ТОБОМ

ЗА ТО ВРЕМЕ ДЕА ХАРДИ СЕ ДРЖАО ПО СТРАНИ АЛИ НИЈЕ ИСПУШТАО ИЗ ВИДА БУНТОВ- НОГ ДЕЧАКА...

ДРЖИ СЕ КАО СТРА- НАЦ... АЛИ НАВИЦИ НЕ СЕ СЕМ АКО НЕГОВ ОТРИЦ ВАЈАЗ, КОЈИ ОТРАХОВИТО МРЗИ ИНДИ- ЈАНЦЕ, НЕ НАПРАВИ ГУЂВУ!

НЕ ВАЈАЗЕ, ПУЏИ ГА...

ХЕЈ ХЕЈ, ТИ!

ТИ! ТЕБИ ГОВОРИМ!

КОЛИКО ЈЕ СКАЛПОВА ТВОЈЕ ПЛЕ- МЕ ОДРАЛО О ГЛАВА БЕ- ЛИХ ЖЕНА И ДЕЦЕ?

НАСТАВИТЕ СЕ

II ПРОВЕРИТЕ ВАШЕ ЗНАЊЕ

- 1) Да ли је млеко једина потпуна храна?
 - 2) Да ли слеп човек може постати шампион у стрељаштву?
 - 3) Да ли се недалеко од Северног пола гаји жито?
 - 4) Да ли је хеликоптер аутожир?
 - 5) Да ли се име може дати у залог?
 - 6) Да ли неке птице могу летети унатраг?
 - 7) Да ли је британска химна „Год сејв д кинг“ валцер?
 - 8) Да ли је ваздух боља храна него земља? (наравно за биљке)
 - 9) Постоје ли народи који не знају да говоре?
- ОДГОВОРИ
1. Супротно ономе што се дуго мислило млеко чак ни за одој- чад не представља потпуну храну. Она могу у првим сво- јим месецима живети искључи- виво од млека само захваљују- ћући далековидности природе која је у људски организм још док су у мајчиној утроби унела резерве хранљивих са- стојка којих нема у млеку.
 2. Да. У центру за рехабилита- цију слепих у Сен Дансиену у Лондону постоје нарочити у- ређаји који омогућују слепима да гађају помоћу чула слуха. Што се цев пушке више при- ближава мети они чују оштри- ји звук једног вибрирајућег осцилатора. Захваљујући овим уређајима слепи су у стрељаш- тву постигли одличне резултате.
 3. Да. Руси и Канађани у по- ларним областима гаје веома добре врсте озимих жита.
 4. Не. Аутожир и хеликоптер су две различите летелице. Аутожир, који је изумео Шпа- нац Ла Сиерва, обичан је ави- он са еликом чија су крила замењена хоризонталним ро- тором који се окреће око вер- тикалне осовине. Вучна и но- сећа функција елисе могу се мењати а то омогућује лења- ње и спуштање аутожира. Он се не може као хеликоптер зауставити у ваздуху јер би одмах почео да пада.
 5. Да. Када Индијанци Ква Ки- ти из Британске Колумбије не- мају новца они залажу своје име. Тако дужник остаје без имена све време док не врати

тако да се то не може лако приметити.

8. Да. Мада то многим може изгледати чудно ваздух је у исхрани биљака важнији чини- лац него земља јер она даје биљкама само незнатан део минералних соли, а главну храну биљка добија комбину- јући воду и ваздух помоћу фотосинтезе.

9. Да. Не само да Индијанци који живе у западној Боливији не знају да говоре већ долазе на свет са тако вакрљалим гласним жицама да не могу ни да заплачу нити да пуне нај- мањи звук из грла. Упркос о- вом дефекту они се помоћу мимике и покрета изванредно споразумевају. Број боливијан- ских урођеника који не знају за говоре износи око 40.000

Ратоборне роде

Недавно је на друму крај Смирне, у Турској, јато бор- бено расположених рода напало један аутобус препун пут- ника. Роде су својим дугим, јаким и оштрим кљуновима прво разбиле стакло, а затим напале шофера који није знао шта да ради. Запрепаћен он је закљонио само очи, али пошто је возило било у покрету, замало се није догодила несрећа. Аутобус за зауставио на самој ивици друма.

Путници су покушали да изађу из аутобуса, али када су их роде напале сви су брже-боље пожурили да заузму своја седишта. Шофер је ипак морао да крене даље, а роде су пратиле аутобус још читава два километра. По доласку у град, петициони путника је указана лекарска помоћ, а шофер је због озбиљних оштећења задржан у болници.

Научници су, међутим, открили постојање још једне врсте плиме, такозвану „тврду плиму“. То је опет „дисање“ наше планете — Земље. Наиме, сваког дана, и то по неколико пута тврда Земљина кора спушта се и подиже. Тако је, на пример, доказано да се на географској ширини Београда Земљина кора сваког дана подиже и спушта за двадесет до тридесет сантиметара.

Дугогодишњи „двобој“: геолози — астрономи и физичари...

Иако су појмови о којима је реч у овом напису данас и научно доказани, требало је да прође много година да би појединости о томе потпуно биле расветлене. Уствари, деценијама је трајао „двобој“ између геолога, с једне, и астронома и физичара с друге стране.

Геолози су, још пре много година дошли до закључка да је унутрашњост Земље у течном, растољеном стању. Ту своју претпоставку они су поткрепљивали различитим доказима, а нарочито ерупцијама вулкана, који, ето, нису тако ретки ни у наше доба. С тим њиховим тврдњама, међутим, никако се нису могли да сложе астрономи и физичари који су се у исто време увелико бавили проучавањем плиме и осеке на океанима. Као против-

опита показао је да се клатно, под утицајем Месеца, помери за трећину мање него што би иначе, да је Земља апсолутно тврда материја. На тај начин је и научно доказана ранија претпоставка да Земља није сасвим тврда, већ како су и та, а нарочито каснија истраживања показала, — да је и тврђа од челика и мекша од воска. Маколик то констатација изгледала противречно, она је касније потпуно доказана.

Тим открићима допринели су и наши људи. Наш научник, Андрија Мохоровић, на пример, проучавајући ширење земљотресних таласа научно је доказао да у Земљиној утроби, већ на дубини од свега 5 километара настају нагле промене у густини масе: горњи слој је ређи а доњи гушћи. Научници целог света назвали су касније замишљену раван која дели та два слоја — Мохоровићевом плохом дисконтинуитета.

Каснијим проучавањем, пак, нађено је да постоје још веће промене на већим дубинама. То се нарочито испољило на дубини од четири хиљаде километара.

У току Међународне геофизичке године још више су испитиване „тврде“ плиме. Појаци се засада још срећују, али се већ поуздано зна да ће њихови резултати дефинитивно потврдити постојање „тврдих“ плима, а истовремено олакшати геолозима трагање за разним рудним богатствима. Дефинитивно ће бити утврђена стара претпоставка — да унутрашњост Земље није чврста материја, већ и чврста и мекна. Тим сложеним послом данас се бави посебна група научника — гравиметристи — који свој посао обављају у специјалним гравиметриским станицама.

Као модеран град...

Велики прекоокеански брод „Француска“ који се гради у бродоградилу Сен-Назер, запараће површину мора при крају 1961 године. У дужини ће имати 300 метара, биће широк 33, а висок 24 метара. Располагаће са два коса димњака.

„Француска“, брод од 55.000 тона имаће снагу од 150.000 коња која ће бити подељена на четири елисе. Свако од осам ложњишта загреваће воду чија ће пара имати 480 степени топлоте. Ложишта и турбине подељени су у два дела и смештени су у предњи и задњи део лађе тако да квар или несрећа која задеси на пример, прамец не мора да буде од пресудног утицаја за путнике и читав пароброд.

За одлазак до Нјујорка и повратак до Европе „Француска“ ће да троши 8.600 тона мазута.

Кухиња, бар, ресторани, кабини, басени за пливање и платони за сунчање налазиће се на девет спратова. Четири казана даваће сваког дана 1.200.000 литара пречишћене воде, а две електричне централе произвођиће 12.000 кв струје за осветљавање и стављање у погон свих инсталација које обезбеђују модерну удобност.

Што је веома важно, путници на броду „Француска“ неће боловати од морске болести. Не само зато што ће бити веома масиван, већ што ће имати два пара „стабилизатора“ Дени Брауна. Они се састоје од покретних крилаца, која су стављена дуж бродског трупа и, заузимајући одговарајући угао према води спречаваће љубавице овог прекоокеанског цина.

Најопаснији спортови

Једно америчко осигуравајуће друштво објавило је недавно занимљиву табелу најопаснијих спортова, посматрајући их, разуме се, из свог физикског бироа. Као основа ове занимљиве статистике послужили су подаци о смртним случајевима у разним спортовима, у САД за последње три године.

Према тој, спрдало је у спортовима на води 380 људи, у риболову 153 човека, у ваздухопловству 148 људи, у лову 90, у клизању на леду осам, у алпинизму, смучању и рагбију по пет, у без-бољу три, у кошарки два, у санкању са једрима, голфу и боксу по један спортиста.

Готово сви смртни случајеви у прве две категорије спортова произровани су случајним упајањем.

Нјујорк—Париз за сати и 40 минута

Почетком идуче године почеће у САД експериментални летови најбржег млазно-путничког авиона на свету — Б-70. Овај диновски авион летеће на висини од 24.000 метара и превозиће 80 путника просечном брзином од 3.000 километара на час што ће му омогућити да раздвоји између Нјујорка и Париза превати за мање од два часа. Први овакви авиони појавиће се на ваздухопловним линијама 1965 године.

»ТВРДЕ ПЛИМЕ«

Наука је већ одавно утврдила да постоји више врста плима. Али углавном су сведене у две групе: „мекна“ и „тврде“.

Сви они који су мало дуже путовали по мору могли су се сами, сопственим очима, врло брзо и једноставно уверити у то да оно „дише“. Јер сваких шест сати наступа плима — вода се у океанима и морима подиже. А следећих шест сати долази до осеке — вода опада. Тај процес се врши из дана у дан, непрекидно. То су такозване морске плиме с којима се срећемо већ у почетним лекцијама из географије. И припадају групи „мекних“ плима.

Плима и осека не постоје само на мору, него и у атмосфери и у тврдој Земљиној кори

Нећемо много погрешити ако у ову групу уврстимо још једну: „дисање“ наше планете — тојест дисање и спуштање атмосфере, управо Земљиног ваздушног омотача. Доказе за то већ су дали француски научници Лаплас и Даламбер, тако да у то данас мало ко сумња, иако нема прилике да се и лично увери

доказ они су најчешће заносили овај аргумент: ако би унутрашњост Земље била у течном стању, онда би се Земља под утицајем Месеца привлачне силе изтезала према њему — као гумена лопта. На тај начин — тврдили су даље они — људи не би могли да осете плиму и осеку на океанима, јер би се подизање воде вршило упоредо са подизањем земљиног тла тако да би ниво океана увек привидно остајао на једном те истом нивоу. А то, као што је познато, није тако. Напротив, говорили су они, унутрашњост Земље је тврда компактна маса.

Дуго времена није се сасвим поуздано знало ко је у праву — геолози или астрономи. Али захваљујући брзом развоју науке и техничким достигнућима „пресуда“ је изречена: у праву су и једни и други.

Још 1863 године познати научник Вилем Томсон, запазио је да се висина плиме у океанима врло често не поклапа са разним теориским прорачунима. Посматрајући тај процес дуже времена, он је дошао до врло значајног закључка: да и поред тога што је Земља тврда, она се у много чему, на извешан начин подвргава дејству плиме.

Тек касније, пошто је проверено и експериментима, показало се да је тврђење Вилема Томсона исправно.

„Мохоровићева плоха дисконтинуитета“

У проучавању „тврде“ плиме научници су пошли од једног поузданог физичког закона: ако би Земља била апсолутно тврдо тело, које се никакво не може скупљати и растезати, онда би се тег, обешен на један канат дуг 120 км, под утицајем привлачне силе Месеца повремено померао за један сантиметар. Ту, иначе исправну теориску претпоставку било је тешко доказати експерименталним путем, јер је у питању био мали угао, готово немерљив и дугачка врпца којом је такоређи немогуће руковати. Па ипак је та замисао испитана, али на други начин: помоћу такозваног хоризонталног клатна.

Већ почетни огледи с њим нарочито кад је оно комбиновано са огледалима од којих се одбијају врати светлости, дали су резултате — угао је постао сасвим видљив и приступачан човеку за мерење, хоризонтално клатно под утицајем привлачне силе Месеца, почело је да се помера — правећи угао од десет секунди.

Тај огит је касније проверен и на другим местима и то не само са хоризонталним клатном, већ и неким још савременијим справама начинењим од кварица. Сваки од тих

Два зечара

Да ли знате који је од ова два симпатична зечара деда а који ушук. За оне који су у недоумици рећи ћемо да је дедо „Капетан“, на десној страни.

Још није ишчезао

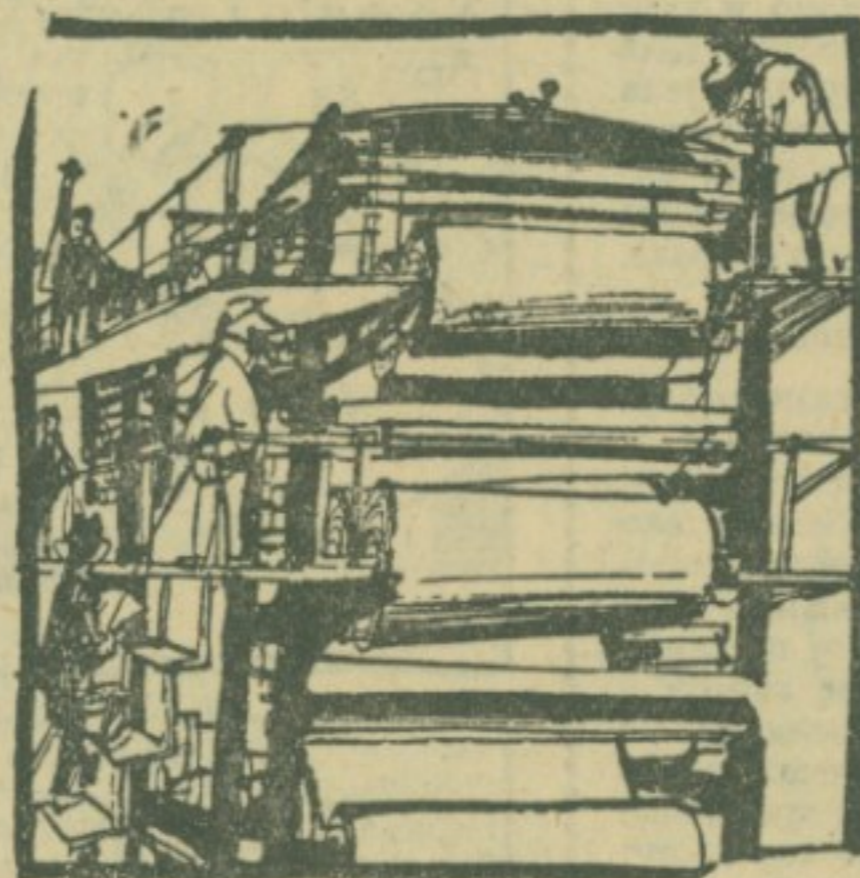
Азијски грип који је прошле зиме нанео доста ала готово у свим земљама света, није заувек ишчезао. Светска здравствена организација при Организацији Уједињених нација већ упозорава на поновно оживљавање азијског грипа и ове зиме. Само ове године постоји могућност имуности што није било раније.

Атомско грејање

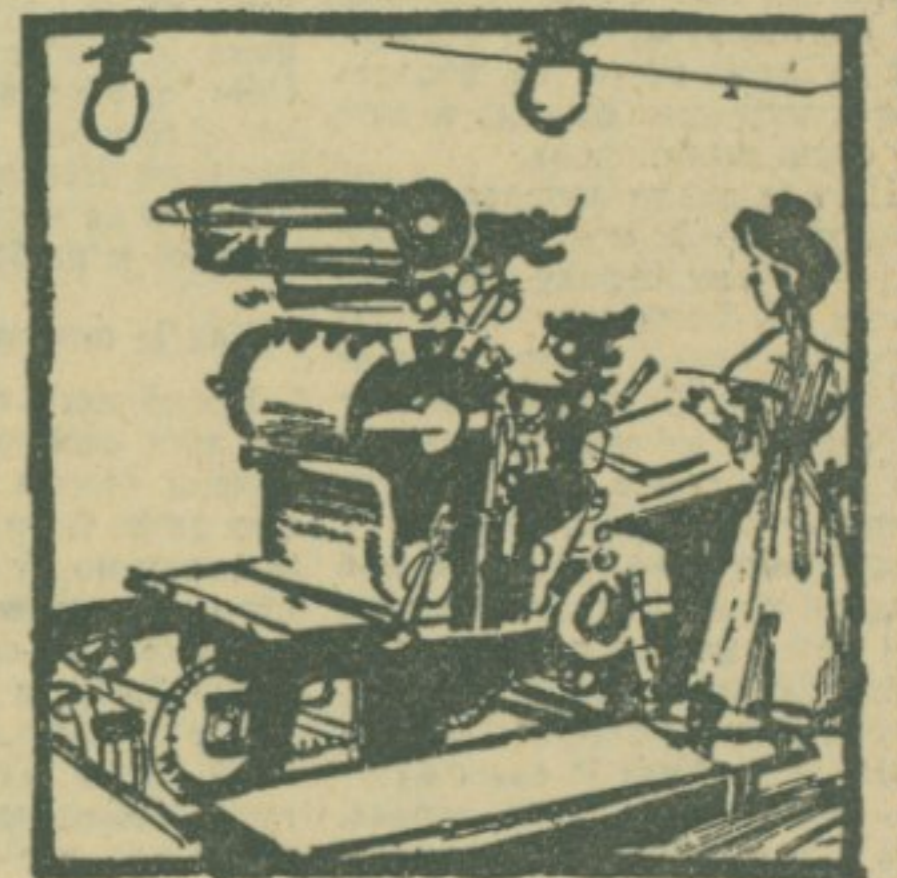
Шведска влада одлучила је да прва на свету инсталира атомску централу за грејање. Она ће производити топлотну енергију за 75.000 становника града Вастераса који се налази 120 километара далеко од Стокхолма. Изградња атомске калоричне централе је у току, а цена атомске топлотне енергије биће нижа од обична.

Мала историја штампарства у сликама

Од Гутенберга до данас

1466 У Немачкој је израђена прва ротациона машина у свету која је имала спратове и била снабдевена са шест ваљака хартије.

1876 Појавила се прва офсет-штампарија, на којој се стварању озбиљно радило још од 1876.

1918 Доктор Мертенс је у „Фрајбургер папунгу“ штампао прве илустрације огислуге у хелногравири. Његовим стопама су одамаш пошлци „Илустрацион“ и „Илустријед Лондон Њус“.

1925 Починје ера диновских ротационих машина. Фабрика у Аугтбургу израдила је велику машину за штампање која је употребљавала петнаест ваљака хартије одједном.

(Наставиће се)

ДВА ЖИВОТА

Цејн је била једна дивља канадска гуска. Своје пуно име, Цејн Несрећни Случај, дошла је због неких околности под којима је дошла на свет. Наиме, Цејн се излегла из јајета на „задњем“ седишту једног аутомобила. Њено прерано „рођење“ дошло је као последица удара аутомобила у једну јелу која је расла крај друма.

Браћајући се са једног похода на сакупљање гушчијих јаја са поплаваног подручја северне Канаде, задремао сам за воланом, — почео је своју причу Чарлс Драмонд „поочним“ Цејн Несрећни Случај. — Тр гао ме је звекет разбијеног стакла. У тишини која је потом завладала изненада се са задњег седишта зачуло тихо али упорно „пип, пип“. Осврнуо сам се и угледао једно разбијено јаје и једно тек излежено гушче, још мокро. Да бих га заштитно од хладноће, стрпао сам гондурјавце испод кошуље до самог тела. Пиштање се постепено утишало, а мала, мокра, хладна грудва под мојом кошуљом постала је сува и топла.

Изненада, моја жена узвикну: „Аутомобил је још могао да се креће и ми смо некако „дохрамали“ до куће. Ја и моја жена смо гушче ставили у једну картонску кутију и спремили му први оброк од попареног кукурузног брашна и ситно меканог поврћа.“

Цејн је дивно напредовала и ускоро смо је могли пребацивати у живачну ограду специјално за њу подигнуту у дворишту. Ако бисмо је дуго оставили саму она је упорно пиштала све док јој неко од нас не би донео хране. Тада би се њени протести претворили у мелодично „чир“ — такаве младих канадских дивљих гуска ка које несумњиво спада у најпријатније звуке у природи. Цејнина приврженост мени и мојој жени била је задивљујућа. Пуштена из своје ограде, она би — лопта од жутосливастог паперја — свуда ишла за нама гетајући се на својим црним ногама...

ХЛАДНЕ КРАВЕ

На једном опитном добру, на југу Сједињених Америчких Држава, већ неколико година се врши испитивање особина рогате марве како би се створила раса способна да се прилагоди тропској и екваторијалној клими. Ако овај подухват успе, милиони људи из врелог поднебља спасли би се глади услед оскудне меса.

На почетку, одбир и укрштање рогате марве вршени су према правилима за европске врсте. Но ово се није показало погодним. Истина је да те врсте дају доста млека, али су веома неотпорне према топлоти. Сада се покушава са укрштањем европског и зебу говечета из Индије. Крава овако добијена даје мало млека али је отпорна на врућину, јер смањује топлоту организма путем знојења.

Стручњаци сматрају да ће проћи још доста година док се изврши селекција „хладних“ крава које ће моћи да живе у областима полутара.

ИЗЕНАЂЕЊЕ

Сви дневни листови у граду Даласу, у САД, с великим изненађењем су констатовали да типичне тексашке кошуље, интересантни каубојски шешири и чувени ножеви носе ознаку — „менд ин Јапан“! Значи, у срцу Тексаса продаје се роба са Дивљег Запада произведена — хиљадама километара далеко.

тумара тражећи пут да се врати својим „родитељима“. Временом, Цејн се навикла на ову околину, али кад год би се неко од нас са храном приближило огради она је прва притрчала да нас поздрави, а испраћала нас је тужним незадовољним гатањем. Тако је протекла зима.

Упролеће је на оближњу мочвару стао сваког дана да слеће један велики дивљи гусан. Очигледно да га је нешто интересовало у ограђеном простору. Једног дана угледали смо га са друге стране мреже, у друштво једне гуске. Била је то наша Цејн.

Нови пар посматрали смо прво из далека, помоћу догледа, а касније смо се тек усудили да му приђемо ближе. Цејн се-

удаљенији крај наше фарме. Идућег пролећа приметили смо да се Цејн некако чудно понаша. Пошто би појела храну коју смо јој остављали крај кухињских врата, она би стала да обилази око куће загледајући је са свих страна. Једног јутра чули смо неке лаке корачке на кувном крову. Моја жена скочила је из постеле и излетела напоље.

— То је Цејн! — довикнула ми је.

Читавог дана Цејн је остала на крову. Разуме се! Њено прво гнездо, саграђено у гушчарнику, показало се недовољно заштићено. Она је сад тражила безбедно место. Где би могла бити сигурнија но на крову куће у којој су живели њени пријатељи! Та замисао није се,

вице сандука. Читаво то време гусан је провео на потоку око километар и по узводно.

Али, сваког дана, око средње преподнева, Цејн би загакала и истог тренутка чуо би се гусанов одговор. Запалили смо да би одмах затим он полетео нешто касније и Цејн би напуштала гнездо, тако да су се истовремено нашли на одређеном месту на потоку. Њихов сусрет био је испуњен радом: гакали би, трљали вратове, миловали се кљуновима. Пошто би се окупала и очистила перје, Цејн се враћа у своје гнездо на крову.

Бележили смо дане очекујући с неспријетом појаву Цејниног потомства. Занимало нас је како ће она своју „децу“ скинути с крова. Иако канад-

Цејн је слетела на земљу и оба родитеља сасвим су се приближила кући не скидајући поглед с четири чупаве лепотице које су трчале тамо-амо дуж крова. Једно од гушчића очигледно је било најхрабрије: једноставно је закорачило преко ивице, дупило о земљу, али се одмах дигло и скривило под мајчино крило. Друго гушче, неодлучније, гурнуло је један од његове браће. Треће се оклизнуло и пало а четврто скокчило на земљу уз елегантан скок као кад се вешт скакач баца с трамбулине. Поносна Цејн повела их је тада ка реци, док се дивљак, као заштитница, гетгао на крају поворке. Била је то, заиста, дирљива слика.

Виђали смо Цејн, дивљака и њихово потомство веома често како плове по језеру. Крајем лета младунци су се први пут винули у ваздух. Затим је наишла сеоба дивљих гуска са севера и у том мноштву птица више нисмо могли да распознамо „нашу“ гушчију по родичу.

Кад се завршила сезона лова на дивље гуске Цејн се више није појавила. Почетком зиме дошао је гусан — али сам. Читаву седмицу седео је с главом завученом под крило и времена на време би загакао као да некога дозира. А онда смо га једног дана нашли мртвог недалеко од његовог и Цејниног првог гнезда. На његовом телу није било никакве ране.

Тешко је објаснити његову смрт; можда му је срце отказало. Што се тиче Цејн, сигуран сам да је спрдала због свог поверења у људе. Сматрала их је за своје пријатеље и заштитнике, а свакако долетела на домет пушке неког ловца.

Отада никад више нисам дигао пушку на канадске дивље гуске.

Једне дивље гуске

дећи у гнезду, савила би врат у знак поздрава. Гусан би се, међутим, далеко повукао и подзриво нас посматрао својим избуљеним очима.

Једно поподне затекли смо их заједно на извесном остојању од гнезда. Предосећали смо неку несрећу. И заиста, свуда око гнезда видели смо перје и љуске разбијених јаја. То није могла да учини ниједна птица: велики гусан био би сваког јаван противник. Мора да је нека грабљива животиња прескочила ограду и уништила гнездо. Сирота Цејн!

Цејн и „дивљак“ остали су ипак заједно — канадске дивље гуске обично се удружују за читав живот — и кад је њено потсечено крило поново израстло он ју је одвео у нај-

изгледа свиђала „дивљаку“ и он је, стојећи мало даље, прекорно „гуњао“. Да бисмо олакшали нашој Цејн поставио сам на најзаклоњенијем месту на крову један сандук и обложно га меком барском травом.

Отада нисам дигао пушку...

Отада су сваког јутра, обе гуске долетале на брежуљак у близини куће. Гусан би ту остао да стражари, а Цејн би одлетела на кров, ушла у сандук и остала у њему око један час. После сваке њене посете испео бих се на кров и нашао у сандуку по једно ново јаје. Кад их је укупно било четири, Цејн је остала у гнезду. Четири наредне седмице од ње се могла видети само глава и део врата који су штрчали изван и-

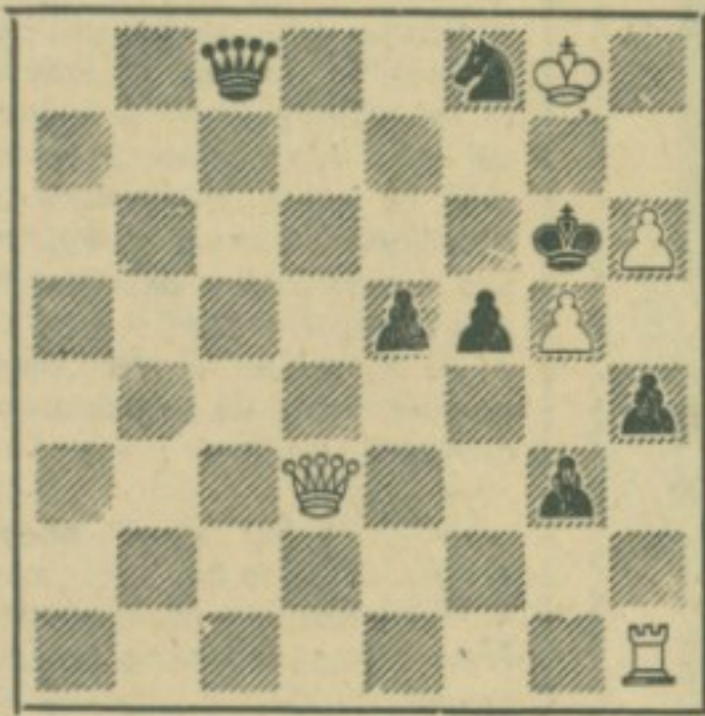

Copyright 1954 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved. TOM SIMS

Учимо шах XXXVIII

Шах је и психолошка игра.

Пре неколико дана двојица добрих шахиста одиграли су у Београду партију у којој је после низа непрестаних шахова које је давао бели, настала оваква ситуација:

Бели је, као што видите, изгубљен. Црни треба да повуче само један потез — да погуби свог скакача и противник је матиран. На потезу је био бели. Претпостављајући да црни рачуна само на тај потез скакачем, који му најкраћим путем доноси победу бели је дуго држао своју даму у руци, као да јој тражи пресудно место, онда је ставио даму на поље а6 и радосно узвикнуо: „Шах!“ Црни је одмах дигао свог скакача, ставио га на поље е6 и још радосније узвикнуо: „Мат!“ Међутим, бели је својом дамом однео црну даму и — црни се предао.

О чисто психолошким тренуцима у шаховској игри ми ћемо још говорити.

После опита над више хиљада лица, добијене статистике кажу да сваки човек са здравим очима трепне око 25 пута у минути и да сваки трептај траје просечно једну петину секунде.

ЗБОГ РАЗВИТКА ТЕХНИКЕ

Према последњим подацима потрошња петролеја у Европи расте сваке године за 6%, углавном захваљујући откривању нових извора у Европи. Ово повећање стручњаци приписују и чињеници што се техника последњих година нагло развила.

СВЕ ЗБОГ ИЗЛОЖБЕ

Од близу тридесет милиона посетилаца Светске изложбе у Бриселу тежило да би се иједан мигао мерити са 62-годишњим Бечлијом Францом Петером, који је пешаком стигао на изложбу, прешавши 1.200 километара. Када је, после више од месец дана пешачења, стигао у Брисел, дошао је у Градску већницу и поднео на потпис књижицу коју је примио од председника бечке општине, а у којој су заведене све његове етапе, с печатима више вароши у Аустрији, Западној Немачкој, Холандији и Белгији.

ДЕЛФИНИ-КОШАРКАШИ

Од пре три године, место Маринеланд на северноамеричкој обали Пацифика постало је најпривлачнија тачка за туристе. Није ни чудо, јер они тамо могу да присуствују кошаркашким утакмицама какве се нигде више не могу видети. Наиме, кошарку у води играју — делфини.

ОТСЕЧЕН ПРСТ НЕ МОРА ВИТИ ИЗГУВЉЕН

Врх прста отсечен несрећним случајем може без великих тежкоћа да се накалеми и израсте за прст ако га озлеђени битно донесе у болницу. Ово тврди др Беверли Даллас, са универзитета Вандербилт у САД. Досад су седамнаест оваквих случајева операција потпуно успели.

И ЗА ТО ИМАЈУ

Буџетом општине града Карлсруе у Западној Немачкој предвиђена је сума од 500 марака за десет службеника чија би се дужност састојала у томе да униште пацове и мишеве који су се веома намножили у речној пристаништу овог града.

КОЛУМБО ЈЕ — ЛОМБАРЂАНИН?

Председник мале италијанске општине Монферата у Ломбардији, изјавио је ових дана новинарима да његова општина располаже непобитним документима о томе да је Кристифор Колумбо рођен у Монферату, а не као што се досад тврдило у Венови. Због тога је Колумбо — каже председник општине — једно од првих острва на које је наишао у Америци назвао Монферат.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

ПРВО ПРОБЕ...

досада су совјетски научници слали помоћу ракета животиње на висине од 100—200 километара, а спуштали их помоћу падобрана. Једном, оне су се налазиле у херметички затвореној кабини главног дела ракете. На висини од 200 километара кабина се одваја од трупа и слободно пада до четири километра, а затим се укључује у падобрански систем. У другом случају животиња је стављена у херметичку кабину и њен силазак на земљу осигуран је индивидуалним падобраном. Са висине од 85 километара из главе ракете аутоматски је избачен покретни део у коме је био одељак за пса и падобран. После три секунде подухотомат је отварао падобран, и пас у скафандру са висине од 82 километра спуштао се на земљу. Када је, другом приликом пас био избачен са висине од 35—50 километара, он је слободно падао до 4 километра и тада је подухотомат отварао падобран. Глава ракете се спуштала на земљу својим падобраном.

После ових проба са животињама совјетски научници и стручњаци су дошли до закључка да ће бити безбедно и спуштање човека с висине од 100 километара.

СМРТ ОД АЛКОХОЛА

Експерименти изведени на животињама помоћи ће да се успешније лече људи отровани алкохолом. Досад се мислило да смрт услед тровања алкохолом долази као после-

дица оштећења функције дивања. Међутим на животињама се показало да често настаје смрт и услед поремећаја у крвотоку.

Лекари са Медицинског колеџа Вирџинија у Ричмонду, давали су животињама да пију или као инјекције, смртне дозе алкохола. Међу животињама које су пиле алкохол 65% је угињило у току 12 часова услед ненормалног дисања. Код осталих 35% дисање је било готово непромењено, а смрт је наступила такође после 12 часова када је пао крвни притисак и наступило поремећај у циркулацији крви. Алкохол дат инјекцијом увек је проузроковао смрт услед оштећења дисања.

Експерименти су још показали да су животиње умирале не кад је концентрација алкохола у крви била највећа, него кад је већ почињала да опада.

ВЕШТАЧКИ ДИЈАМАНТИ

Попут алхемичара из Средњег века који су желели једино да пронађу начин за прављење злата и животног еликсира који би омогућио вечну младост, сада се многи научници баве испитивањем како би вештачким путем дошли до дијаманата. У томе се најзад и успело. Први вештачки дијаманти произведени су пре четири године у САД али сасвим ситни. Холандци су дошли до истих резултата. Боље нису постигли ни Французи ни Енглези. Колико је познато досад се још није добио вештачки дијамант већих размера.

МОЖДА ЈЕ ТАЧНО

Испитивања вршена у Бредли болници у Провиденсу, у САД, потврдила су мишљења да су мајке шизофреничара нарочито интелигентне. Осам оболелих од шизофреније скупљени су просечно 84 поена на тесту интелигенције, а просек њихових мајки је био необично велик: 122 поена. Мајке чија су деца такође ментално болесна али знатно лакше, имала су слабији просек — 108 поена а њихова деца 92.

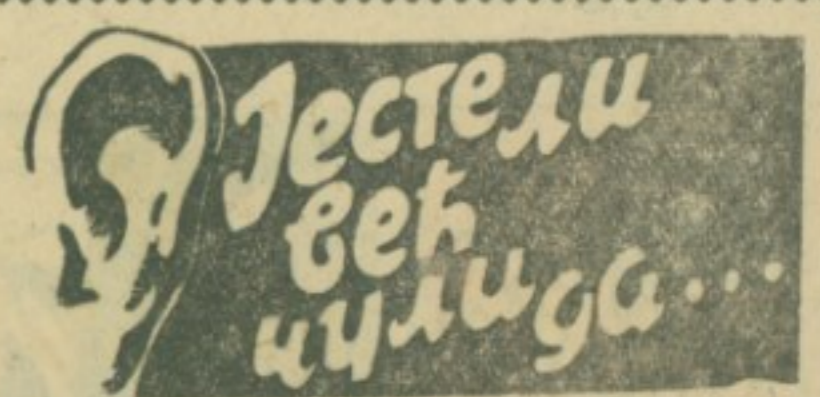
Мајке шизофреничара су често универзитетски образоване жене: научници, лекари, уметници.

БУКА ДА СЕ НЕ БИ ЧУЛА БУКА

У америчкој армиској лабораторији у Форт Монмауту начини је апарат који ће стварајући buku успети готово потпуно да учини нечујном buku која настаје од артиљерије и мотора млазних авиона. Звучни који се стварају у апарату имају супротну фазу од оних других звукова. При њиховом сусрету долази до међусобног поништавања и пилот или артиљерац раде безмало у потпуној тишини.

МОРСКЕ СТРУЈЕ У ДУБИНАМА

Веома јаке струје постоје и у дубинама мора, а не само на његовој површини. Ово је установио професор Сакаи из Токија приликом једног роњења са батискафом.

... у Северном Леденом Мору и северном делу Атлантика живи такозвана „ледена ајкула“, која је веома крволочна. На норвешким, шпицберским и гренландским острвима рибари је лове у масама кад се обалски делови океана заледу, и то кроз рупе пробјене у леду. Лове је углавном ради њене велике јетре која је веома укусна и хранљива.

... најстарији рудник у Европи је рудник сребра Лаурин на грчком полуострву

... коњи, мазге, муте, магари и овце слепи су за боје.

... према одлуци дубровачког Сената из 1756 године, похађање позоришних претстава било је дозвољено само властели и грађанству. Ова одлука измењена је тек почетком 19 века.

... стари Јевреји, као и стари Египћани, умели су да справљају сир. За потсиравање употребљаван је смоквин лист или сирила из желуца младих срна и јелена.

... прво бомбардовање из ваздуха извршио је 1849 године, за време опсаде Венеције. Аустријанци су тада пустили балон пуњене топлим ваздухом, од којих је сваки носио бомбу са аутоматским обараčem.

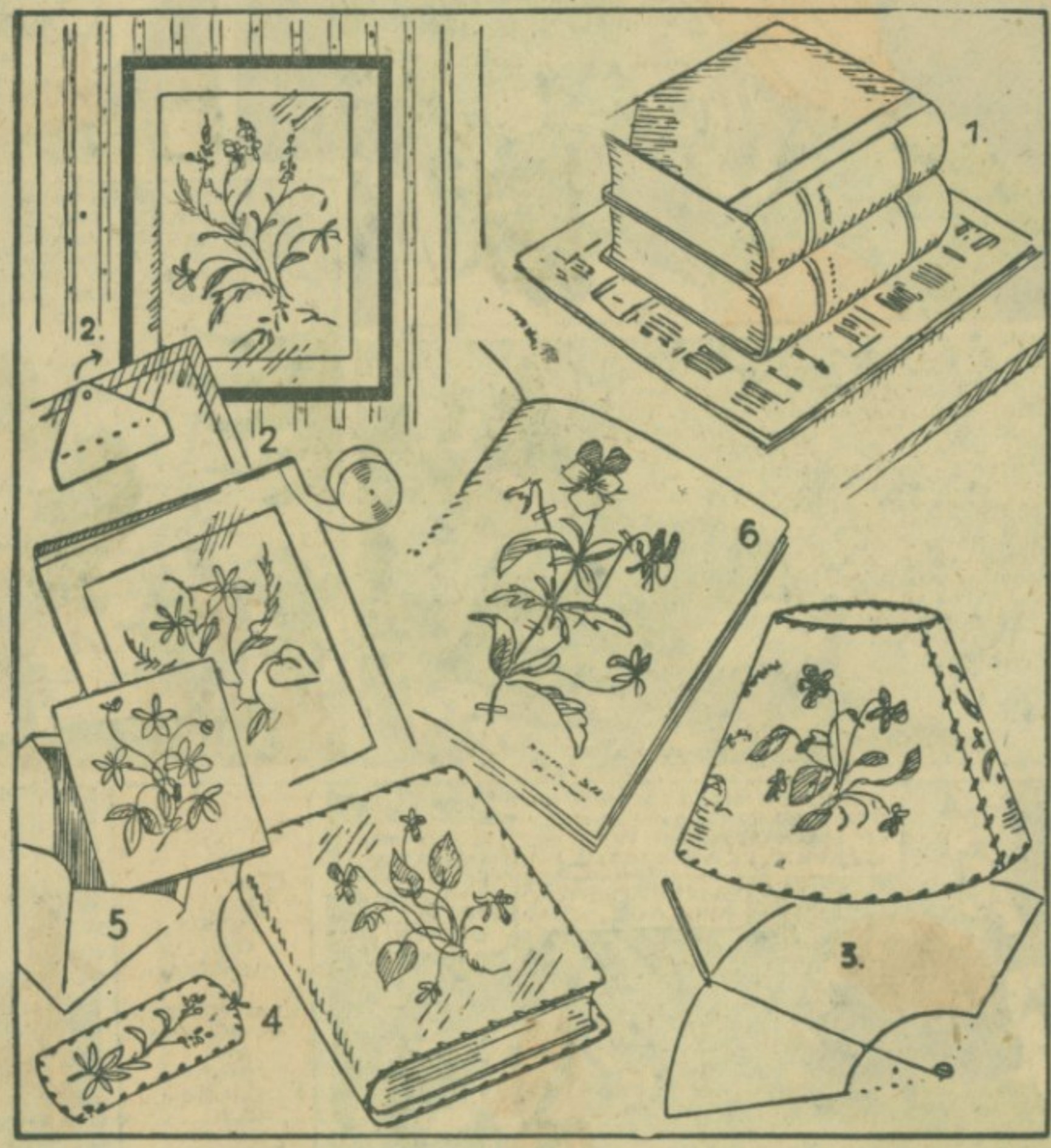
... први немачко-српски речник био је штампан 1790 године у Бечу.

... досад су научници открили око 20.000 врста риба.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

ЦВЕЋЕ И ЛИШЋЕ КАО УКРАС

Свеже убрано цвеће стави се између два упијача, који се положе на равну површину и притиску тешким и равним предметом. Пошто упијачи покупе сву испарљиву течност, цвеће се стави између листова новина и притисне књиџама, као што се види на цртежу 1.

Наши цртежи вам показују на које све начине можете да искористите ово цвеће:

Цртеж 2 — цвеће је стављено у рам од белог бристол-картона, полеђина му је од обичног картона, а предњи део од стакла. Све је то причвршћено лепљивом хартијом и стави се на зид, као слика.

Цртеж 3 показује абџур. Он се израде од пергамента и исто толико комада пластичне провидне масе. Саосушена биљка брижљиво се прилепи на пергамент и прекрије пластичном масом. Дуж ивица се избуше руке, али једновремено и кроз пергамент и кроз пластичну масу. Обе материје причврстите помоћу вештачког канџапа, који ћете пажљиво затегнути.

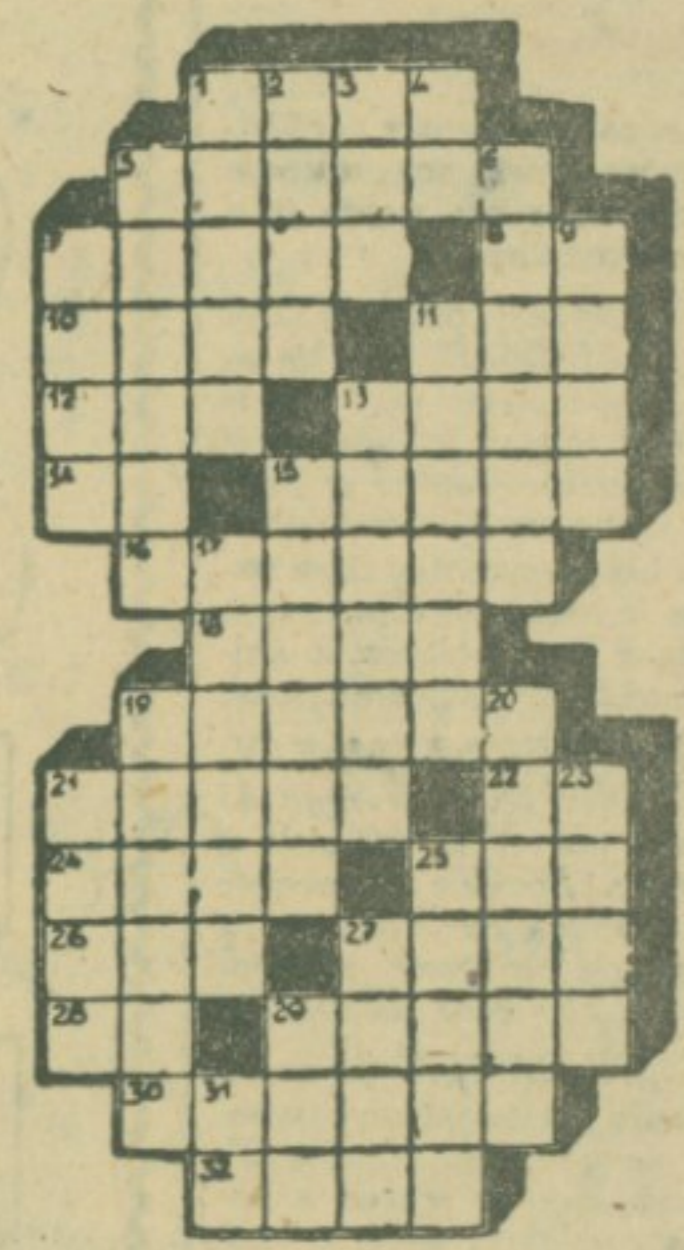
Слично абџуру начинићете омот за књигу или ознаку која казује до које сте стране дошли приликом читања.

Цртеж 5 — честитка.

Најзад, цртеж 6 приказује класични хербаријум.

Водоравно: 1) комедија М. Држића; 5) опера од Бизеа; 7) ступица; 8) опера; 10) инструмент; 11) стара мера за тежину; 12) стано женско име; 13) област у Војводини; 14) два иста вокала; 15) мушко име; 16) наша планина; 18) свеска; 19) калцијум-карбонат, сировина у индустрији стакла; 21) име познатог француског филмског глумца; 22) хемиски знак за баријум; 24) мера за хартију; 25) речна риба; 26) један шупљороги преживар; 27) композитор опере „Фауст“; 28) врста першунa; 29) један од пренаца европске уметности; 30) јужно воће; 32) мисларац.

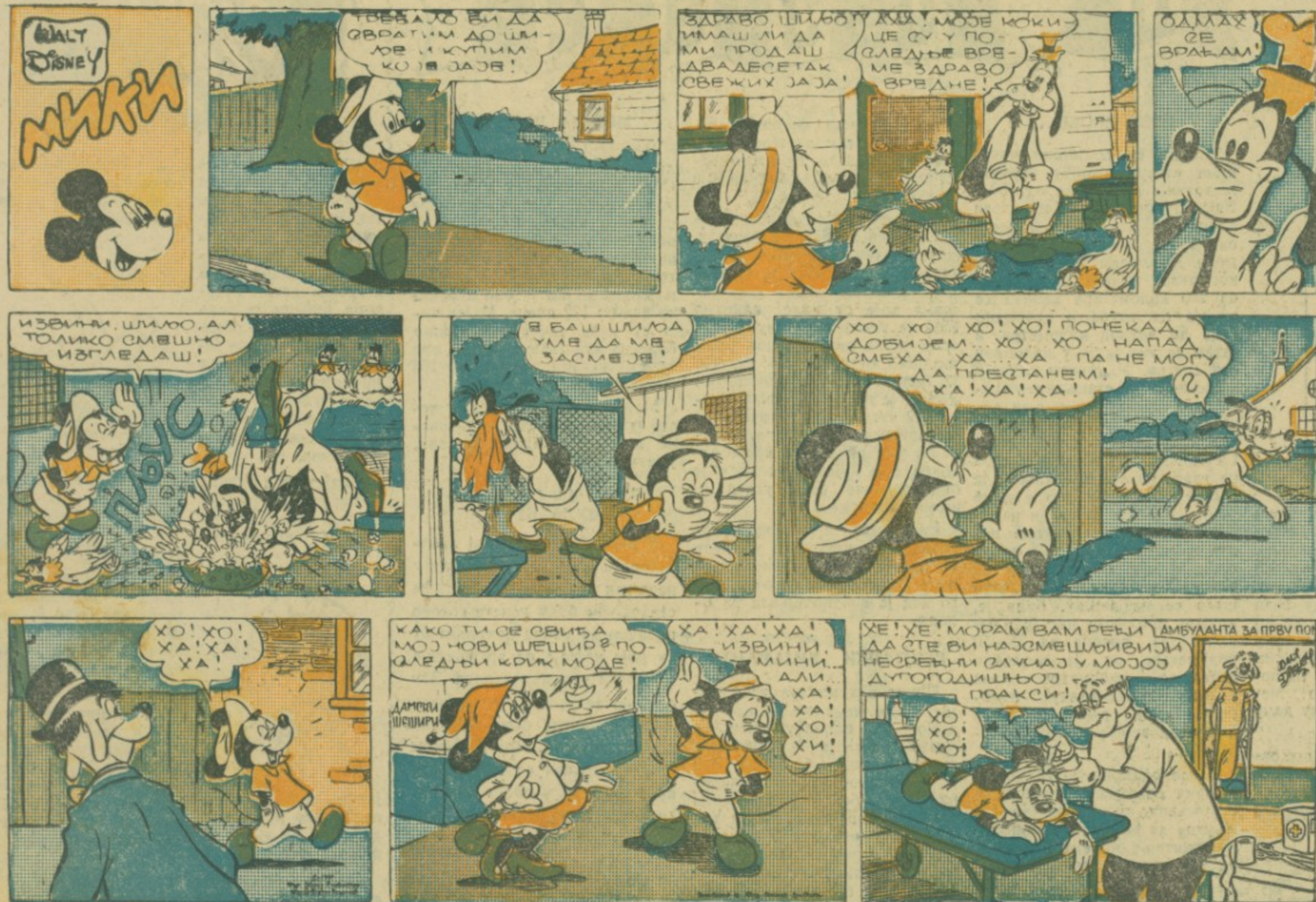
Усправно: 1) гоула коралских острва у Полинезији; 2) наша река; 3) врста глинe; 4) елово лативице; 5) планина у Србији; 6) вештачка варош у Малој Азији; 7) ларвени облик виших ракова (прч.); 8) претставник камила у Америци; 11) див, шик; 13) један уметнички; 15) скуп добара у својини једног лица; 17) лам у осељцима; 19) аласула; 20) тврдо, скупљено дрво; 21) један водоземац; 23) малајска болест; 25) прац у Индији; 27) држава у Африци; 29) велики немачки композитор (1685—1758); 31) предлог.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРЕЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) К(овчић) Ш(екар); 3) бура; 5) Келавa; 7) Калмиула; 8) Аса; 10) Сто; 11) рт; 12) та; 14) ан; 15) Ахилеј; 18) атол; 19) Алашар; 21) К(оперник Н(икола)); 22) ни; 23) ав; 25) узге; 27) син; 28) Петрарка; 31) ретина; 32) Лада; 33) ва.

Усправно: 1) куле; 2) Праг; 3) Вела (Ардељно); 4) Алус 5) жаса; 6) Атај; 7) Кар; 8) Аои; 12) титан; 13) алоди; 15) Хаг; 17) Ели; 19) Анжер; 20) ретка; 21) кул; 24) виа; 26) Штег; 27) срна; 29) Грвн; 30) Аида.

**ШИЉА РЕШАВА
УКРШТЕНЕ РЕЧИ**

Шиља седи за столом, за-
дубљен у мисли. Наједном,
устао је, обукао се и изишао
из куће. На трећем углу на-
лази се јавна телефонска го-
ворница. Ушао је у њу, ди-
гао слушалицу и окренуо је-
дан број.

— Хало, је ли то обаве-
штајни биро на железничкој
станици?

— Јесте.

— Хтео бих једно обаве-
штење. Реците ми шта је: о-
но што покреће локомотиву.
Има четири слова, а почиње
са „л“.

УЗБУДЉИВ КОМАД

Хорације: Знаш, Пајо, си-
ноћ сам гледао твој комад у
позоришту. Кад сам се вра-
тио кући, дуго нисам могао
да заспим.

Паја: Збиља? Сигурно те
је комад узбудио?

Хорације: А, не, него сам
се наспавао за време прет-
ставе!

**ШИЉА НА ГОДИШЊЕМ
ОДМОРУ**

— ...А, сем тога, — на-
стави портир хотела — у
свим собама постоји текућа
вода.

— До тога ми баш није
много стало, — одрати хлад-
но Шиља. — Ја и онако не
знам да пливам!

**ПИТАЊА
ОД ОБОЈИ**

Какве су то животиње плу-
ваши?
Ко је био Мухамед бен
Муса ал Хваризми?
Кад је почело прво исеља-
вање Југословена у Северну
Америку?
Шта је Бодхивамса?

ОДГОВОРИ:

ПЛУВАШИ су група пу-
зела који уместо шкрап-
ца имају неку врсту плућних ор-
гана. Живе на суви и у слат-

ким водама. Извесне гробљи-
ве врсте живе под земљом.
Претставник ове групе је и
виноградски пуж.

**МУХАМЕД БЕН МУСА
АЛ ХВАРИЗМИ** био је а-
рапски математичар. Умро је
око 840 године. Израдио је
астрономске табеле и дело
„Al Gebr w al mukvabalah“.
Од имена овог дела из-
веден је назив алгебра, која
је једна од основних и нај-
плоднијих грана математике.

**ПРВО ИСЕЉАВАЊЕ ЈУ-
ГОСЛОВЕНА** у Северну А-
мерику почело је већ у 16 и
17 веку. Доцније су исеље-
ничке групе из Хрватске и
Словеније створиле у Цор-
џији (САД) веће насеље.

БОДХИВАМСА је песма
у прози на санскритизира-
ном пали-језику. Песник У-
патиса, који је живео у пр-
вој половини 11 века, компи-
лирао је ову песму из старих
извора о Буди. Песма је сат-
кана око приче о преносу
вртнице Будиног светог др-
вета на острво Цејлон.

**БАШ
ЧЕ
ДНК**

